

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

2016-yil 21-dekabr, chorshanba

№ 51 (1010)

1996-yil dekabrden chiqa boshlagan

Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

www.hurriyat.uz

РАСМЎЙ ГАЗЕТА

Ўз обуначиларини топа олмайдими?

Баъзида одамлар ўртасида "Расмий газеталар қизиқарли эмас", деган фикрларга гувоҳ бўламиз. Кўп йиллик таърибамга таяниб айтмоқчиманки, газета расмий ёки кўнгилочар бўладими, ўз обуначиси учун фойдали бўлиши керак.

⇒ 4-бет

СЎЗНИНГ ФАРҚИ

Йиллар ўтгани сари тилимизга янги сўзлар кириб келаверади, айрим сўзлар эса истеъмолдан чиқиб қолаверади. Шу сабабли ҳам луғатимизда ўзгаришлар бўлади. Бу — табиий. Лекин баъзан тил хазинасида шундай ҳодисалар ҳам учрайдики, улар айрим шахсларнинг зўрма-зўракилик, бошқалардан ажралиб туришни исташи эвазига юзага келади.

⇒ 6-бет

АЖДОДАЛАР МЕРОСИ —

халқ даҳосининг тинимсизлиги

Мамлакатимиз мустақилликни қўлга киритганидан кейин юртимиз, халқимиз тарихини чуқур ўрганиш, уни илмий асосда ҳаққоний тадқиқ этиш, қадимий манбаларни асл ҳолида тиклаш, давлатчилик тарихининг илдишларини очиқ бериш маданий, маънавий ҳаётимиздаги асосий масалалардан бирига айланди.

⇒ 8-бет

ЧОРШАНБАДАН ОРШАНБАГАЧА

Мамлакатимизда 2016 йил 4 декабрь куни бўлиб ўтган сайловда Шавкат Мирзиёев Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб сайлангани муносабати билан хорижий давлатлар ва ҳукуматлар, халқаро ташкилотлар раҳбарлари, хорижий мамлакатларнинг таниқли жамоат арбобларидан самимий тилаклар билдирилган кутловлар келмоқда.

14 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлиси бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 92-моддасига мувофиқ, Президент Шавкат Мирзиёев қасамёд қилди. Тантанали маросимда нутқ сўзлади.

16 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Буюк Британия ва Шимолий Ирландия Бирлашган Қироллиги ташқи ишлар вазирининг ўринбосари Алан Дунканни қабул қилди.

20 декабрь куни Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикаси прокуратура органлари ходимлари кунини белгилаш тўғрисида"ги Қонуни матбуотда эълон қилинди.

"HURRIYAT" gazetasi "Ўзбекистон халқ йиллари" миллий авиаконференцияси самолётларида ҳам қўловчиларнинг доимий ҳамроҳи.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ШОИРИ ЭРКИН ВОҲИДОВ ТАВАЛЛУДИНИНГ 80 ЙИЛЛИГИГА

М.Қодиров (ЎЗА олган сурат)

СИЗ МЕНИНГ ҲАЁТИМ

Фарғона вилоятида Ўзбекистон Қаҳрамони, Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов таваллудининг 80 йиллигига бағишланган маънавий-маърифий тадбирлар, ижодий учрашувлар, китоб тақдимотлари, адабий кечалар бўлиб ўтмоқда.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2016 йил 7 декабрдаги "Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов таваллудининг 80 йиллигини нишонлаш тўғрисида"ги қарори замонвий ўзбек адабиётининг йирик вакили ижодий меросини

кенг ўрганиш, унинг мазмун-моҳиятини ёшларга етказишда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Юртимизда инсон қалбидаги нозик туйғуларни, халқимизга хос орият ва гурурни, озолик ҳамда истиқлолни ўзининг гўзал

шеър ва дostonларида юксак маҳорат билан ифодалаган Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидовнинг китоблари кириб бормаган хонадон бўлмаса керак. Зеро, шоир ўзликни англаш, миллий гурури-ифтихор туйғуларини юксак пардаларда тараннум этади, ҳар биримизни бахт ва шодлик, тинчлик-хотир-жамлиқни қадрлашга, чин инсоний фазилатлар соҳиб бўлишга ундайди.

Э.Воҳидов "Тонг нафаси", "Қўшигим сизга", "Ақл ва юрак", "Менинг юлдузим", "Ёшлик дево-

ни", "Тирик сайёралар", "Шарқий қирғоқ", "Келажакка мактуб" каби шеърӣй тўпламлари, "Нидо", "Қуёш маскани", "Рухлар исёни", "Қўхинур" каби дostonлари, "Олтин девор", "Истанбул фожияси" сингари саҳна асарлари, "Сўз лабофати" бадиий рисола-си, жаҳон адабиётининг мумтоз намоёндалари ме-росидан қилган таржималари билан ўзига хос ижодий мактаб яратган шоирлардан биридир.

— Эркин Воҳидовнинг ҳаёт йўли, бетакрор ижо-

ди халқимиз, айниқса, ёш авлод учун ибрат мактабидир, — дейди Республика Маънавият тарғибот маркази вилоят бўлими раҳбари Файзулло Зоҳидов. — Унинг ижодида Ватанга муҳаббат, вафо ва садоқат туйғулари, тинчлик, ҳурлик, адолат, саводат каби эзгу фазилатлар тараннум этилган. Айни кунларда шаҳар ва туманларда шоир таваллудининг 80 йиллиги кенг нишонланмоқда. Таълим муассасалари, ҳарбий қисмлар, меҳнат жамоалари ва маҳаллаларда та-

ниқти адиблар, олимлар, санъаткорлар иштирокида учрашувлар, илмий конференциялар, адабий кечалар ўтказилмоқда.

Эркин Воҳидов 3-синфгача Олтиариқ туманида ўқиган. У ўқиган мактаб негизда қад ростлаган 3-умумий ўрта таълим мактабида мингдан ортиқ ёшлар замонвий шароитларда таълим-тарбия олмоқда. Замон талаблари асосида жиҳозланган мактаб эшигидан киришингиз билан сеvimли шоиримизнинг катта портретига, унинг китоблари суратларига кўзингиз тушади. Мактабда "Эркин Воҳидов синфи" ташкил этилган, шунингдек, ҳар бир синфда рамзий равишда "Эркин Воҳидов партаси" бор. Адабиёт дарсларида Эркин Воҳидов ҳақида беш-олти дақиқалик маънавият суҳбатлари ўтказилиб, ким шоир ижодидан янги нарса ўқиган ёки янги маълумотга эга бўлган бўлса, ўша ўқувчига ана шу партага ўтиришга рухсат этилади. Бу партада ўтиришни барча ўқувчи орзу қилади ва шунга муносиб бўлишга интилади. Бунни ўзи учун юксак шараф деб билади.

Эркин Воҳидов ўзининг сермазмун, бадиий юксак шеър ва дostonлари, драматик асарларида юртимиз ва халқимизга, миллий қадриятларимизга меҳр ва садоқат туйғуларини юксак маҳорат билан тараннум этган. Шоир ижоди миллий руҳи, халқчилиги, ҳаётийлиги билан адабиётимиз хазинасидан муносиб ўрин эгаллади.

М.СУЛАЙМОНОВ,
ЎЗА муҳбири

7 ➡

ДИҚҚАТ, ТАНЛОВ!

XV ЭКОЖУРНАЛИСТИКА РЕСПУБЛИКА ТАНЛОВИ

Экология соҳасида фаолият олиб бораётган журналистларнинг малакасини ошириш, атроф-муҳит муҳофазасидаги муаммоларни ёритишда ОАВнинг ролини кучайтириш мақсадида Ўзбекистонда 15 йилдан буюн Экожурналистика миллий танлови узлуксиз ўтказилиб келинмоқда.

2016 йилда Экожурналистика Республика танлови Ўзбекистон Экологик ҳаракати, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ахборот хизмати, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масалалари қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди, Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси, Ўзбекистон Қасаба уюшмалари федерацияси кенгаши, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси, Ўзбекистон нодавлат нотижорат ташкилотлари миллий ассоциацияси, Ўзбекистон мустақил босма ОАВ ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди, Ўзбекистон нодавлат ноти-

жорат ташкилотлари Экофоруми томонидан ўтказилмоқда.

Танловга 2015 йилнинг 1 декабридан 2016 йилнинг 31 декабрга қадар Ўзбекистон Республикаси ҳудудидagi оммавий ахборот воситаларида чоп этилган ва эфирга узатишган ижодий ишлар тақдим этилади. Миллий танлов шартларига асосан "Телевидение", "Радио", "Босма ОАВ", "Интернет" йўналишларида ва "Сув — бу ҳаёт" мавзуида махсус номинация бўйича ижодий ишлар қабул қилинмоқда.

Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, "Халқ сўзи" ва "Народное слово" газеталари, "Жамият" ижтимоий-сиёсий газетаси, "Ekohoyot" ижтимоий-иқтисодий газетаси, www.parliament.gov.uz, www.fundngo.uz, www.eco.uz, www.uznature.uz, www.ngo.uz, www.ecoforum.uz веб-саҳифалари Экожурналистика Республика танловининг ахборот қўмакчиларидир.

Танловга ижодий ишлар 2017 йилнинг 20 январига қадар Ўзбекистон Экологик ҳаракатида (манзил: Тошкент шаҳри, Мустақиллик кўчаси, 59-уй) электрон шаклда info@eco.uz орқали қабул қилинади.

Боғланиш учун: (0-371) 230-41-53, e-mail: info@eco.uz
Ташкилий қўмита

Хурматли муштарийлар,

2017 йил учун "HURRIYAT" газетасига обуна ишлари давом этмоқда. Газетамизга обуна бўлолмаганлар эса уни савдо дўконларидан харид қилишлари мумкин.

Ўқинг, баҳра олинг ва уни ҳамроҳларингизга ҳам ҳада этинг. Бундан ташқари, "Hurriyat" да чоп этилган материаллар билан www.hurriyat.uz сайти орқали ҳам танишингиз мумкин.

"HURRIYAT" ГАЗЕТАСИ СИЗНИНГ ДОИМИЙ ҲАМРОҲИНГИЗ БЎЛИШИГА ИШОНАМИЗ!

ҚАРОР ВА ИЖРО

ХАЛҚ УЙЛИ БЎЛСА, ҲАЁТДАН РОЗИ ЯШАЙДИ

2017 йилда мамлакатимиз қишлоқларида 15 мингта арзон, замонвий, шинам уй-жой қурилади

Инсон ўз уйига эга бўлса, ҳаётда катта мақсадлар билан яшайди. Тилимиздаги меҳр-оқибат, меҳр-шафқат, қадр-қimmat каби чуқур маъно-мазмунли иборалар замирида ҳам ана шу кўҳна ва ўзгармас ҳаёт ҳақиқати мужассам: ўз уйига эга бўлган одам ён-атрофдаги кўни-қўшни билан иноқлашишга, маҳалла-кўйга кўпроқ аралашishга ҳаракат қилади. Жамиятга сингishган одамни эл-юрт олдидаги

жавобгарлик ҳисси эзгу ишларга ундайди.

Мустақиллик арафасида ва истиқлол йилларида қишлоқ аҳолисини уй-жойли қилиш масаласи ечимида уч тараққиёт босқичи кўзга ташланади.

2 ➡

МУНОСАБАТ

Мамлакатимиз энг улуг ва бебаҳо неъмат — истиқлолга эришилган, тинчлик ҳамда барқарорликни, миллатлараро ҳамжиҳатликни сақлаш, ижтимоий соҳани ва иқтисодий тубдан ислоҳ этиш, мамлакатимизда демократик ҳамда умуминсоний тамойиллар устуворлигини кафолатлаш энг муҳим вазифалардан бири сифатида белгиланди. Ўтган йигирма беш йил мобайнида босқичма-босқич олиб борилган ислохотлар ҳам ана шу кенг кўламли ўзгариш, янгиланишларга замин яратди.

Мулоқот ва Манфаат

Айнан мустақиллигимиз туфайли ҳар биримиз “хуқуқ”, “қадр-қиммат”, “ғурур” деган тушунчаларнинг моҳияти ва қадрини теран англаб етдик. Зотан, юртимизда барча соҳада амалга оширилаётган ислохотлар замирида инсон, унинг хуқуқ ва манфаатлари муҳимдир. Тарихан қисқа вақт ичида инсон қадр-қиммати, шаъни, хуқуқ ҳамда эркинликлари дахлсизлигини кафолатлашга қаратилган қонунийликларимиз умуминсоний тамойиллар ва миллий қадриятлар асосида ривожланганлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз.

14 декабрь куни Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисида муҳтарам Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг сўзлаган нутқларини катта қизиқиш, эътибор билан эшитдик. Давлатимиз раҳбари аввало яқинда мамлакатимизда бўлиб ўтган муҳим тарихий воқеага тўхталиб, сайлов сиёсий партиялар ўртасида соғлом рақобат ва кураш, миллий қонунийликни таъбиқлашга, сайлов бўйича умумэтироф этилган халқаро стандартларга тўла мос ҳолда, эркинлик ва очиқлик руҳида ўтганини таъкидлаб ўтдилар.

Айтиш керакки, сайловни кузатиш учун дунёдаги 5 та нуфузли халқаро ташкилот, 46 та давлатдан 600 нафарга яқин кузатувчи қатнашгани, айниқса, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг Демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бўйича бюросининг тўлақонли миссияси биринчи марта юртимизга ташриф буюриб, сайлов жараёнларини кузатиб боргани ҳаммаимизга гурур бағишламоқда. Бўлиб ўтган сайловда халқимиз ўзининг хоҳиш-иродасини, юксак сиёсий онги ва фаол фуқаролик позициясини ёрқин намойён этганлигини, бу эса ўз навбатида, эл-юртимизнинг тақдирини ва келажагини қандай катта ишонч ва масъулият билан қараётганини яққол ифода этиши. Президентимиз томонидан яна бир бора эътироф этилди.

Президентимизнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 24 йиллигига бағишланган таъини маж-
лисидаги маърузасида 2017 йил мамлакатимизда “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” деб эълон қилинган барчамизнинг баҳаримиз бор, албатта. Мана, йигирма беш йилдирки, Ўзбекистон Республикаси “Инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз хуқуқлари — олий қадрият” тамойилига содиқлигини намойён этиб келмоқда. Бир пайтлар хоржий мамлакатларнинг инсон ҳуқуқ ҳамда эркинликларини ҳимоясини таъминлаш борасидаги тажрибасини ўрганган бўлсак, бугунги кунга келиб бошқа давлатлар биздан андоза олаётган десак, асло муболага бўлмайди.

Инсон манфаатларини таъминлаш учун эса аввало одамлар билан, халқ билан мулоқот қилиш, уларнинг дарду ташвишлари, орзу-ниятлари, ҳаётий муаммо ва эҳтиёжларини яқиндан билиш асосий мезон ҳисобланади. Бунда Президентимиз Ш.Мирзиёев таъкидлаганидек, халқ давлат органларига эмас, балки давлат органлари халқимизга хизмат қилиши керак.

Муқтасар қилиб айтганда мустақиллигимизни янада мустаҳкамлаш, хуқуқий демократик давлат ва кучли фуқаролик жамияти барпо этиш йўлида амалга оширилаётган ислохотларга муносиб ҳисса қўиши, давлат ҳамда жамиятда қонун устуворлигини мустаҳкамлаш барчамизнинг зиммасига улкан масъулият юклайди. Биз бундан кейин ҳам ана шу масъулиятни чуқур ҳис этган ҳолда, истиқлол туфайли кўлга киритилган улкан муваффақиятлар кўламининг янада кенгайтириш, халқимизнинг ҳаётини юксалтириш, асосийси, ҳамма жабҳада ҳамisha адолат тамойилларини қарор топтириш она Ватанимиз олдидagi энг муқаддас бурчимиз эканини ҳеч қачон ёлдан чиқармаймиз.

Жамшид ПИРМАТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати,
Ўзбекистон “Адолат” СДП фракцияси аъзоси

Халол меҳнат қилган қандини урсин

ИМКОНИАТ

Шу кунларда тadbиркорлар, уларга яратилаётган имкониятлар, имтиёзлар хусусидаги гаплар соҳа вакиллариининггина эмас, оддий одамлар даврасида ҳам тез-тез муҳокама қилинмоқда. Шуни сезаётганимизки, жамиятда рўй бераётган ўзгаришлар, янгиланишлар, аввало, одамларни хурсанд этаяпти. Нимага?

Улар билaдики, иш билармон учун яратилаётган шароит замирида халқ манфаати ётибди. Ахир, битта тadbиркорнинг иши юрши-са, у қанча одамни иш билан таъминлаши, қанча дастурларни тўқин қилиши мумкин. Энди улар ўнлаб, юзлаб бўлса-чи, бундан элу юртга етadиган манфаатни кўз олдин-гизга келтираверинг...

Албатта, ҳар бир соҳа кучли хуқуқий асосга эга бўлсагина раванж топади. Бугун юртимизда амалга оширилаётган ислохотлар моҳиятида ҳам: “Кимки, қонун доирасида ҳам ўзининг, ҳам эл-юртнинг манфаатини кўзлаб меҳнат қилар экан, барака топсин!” деган оддийгина, аммо чуқур мазмунга эга гоя муқассам.

Жорий йилнинг 5 октябрида эълон қилинган Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Тadbиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлашга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир қўшимча чора-тadbирлар тўғрисида”ги фармони юртимиздаги барча тadbиркорлар учун янада кенг имкониятларга йўл очди. Фармон бу борадаги мавзуд хуқуқий ҳуж-

жатларнинг мантқий да-
воми сифатида ишбилар-
монлар ва фермерлар то-
монидан мамнуният бил-
лан кутиб олинди. Унга
мувофиқ, тadbиркорлар
ишига қонунга хилоф ра-
вишда аралашганлик ва
тўсқинлик қилганлик ёки
уларнинг фаолиятини
асосиз тўхтаб қўйган-
лик учун мансбдор шахс-
ларнинг жавобгарлиги
янада оширилди. Хусусан,
ноқонуний хатти-ҳаракат-
лар натижасида тadbир-
корлик субъектларига ет-
казилган зарарининг бево-
сита айбдор шахслардан
ундирилиши хусусий биз-
нес вакиллариининг янада
эркин ва самарали иш
юртишларини таъмин-
лайди.

Жойларда “Ягона дар-
ча” тузилмасининг ишга
тушиши ҳам айна мудоа
бўлди. Энди тadbиркорлик
фаолиятини бошлаб олиш
учун илорама-илора юр-
масдан, барча ишларни
бир жойнинг ўзида ҳал
қилиш мумкин.

Шунингдек, бу борада
Ўзбекистон Республикаси
Президенти Шавкат Мир-
зиёевнинг лавозимга кири-
шиш таъини маж-
лисида бағишланган Олий
Мажлис палаталарининг
қўшма мажлисидаги нут-
қида яна ҳам аниқ ва
лўнда қилиб айтиб ўтил-
ди: “Бизнинг яна бир му-
ҳим вазифамиз — кичик
бизнес ва тadbиркорлик со-
ҳасини қўллаб-қувватлаш

ва рағбатлантириш, мам-
лакатимиз иқтисодий қуд-
ратини, юртимизда тинч-
лик ва барқарорлик, иж-
тимоий тотувлиқни мус-
таҳкамлашдан, бу соҳа улу-
шини янада ошириш учун
қўлай шарт-шароитлар
яратиб беришдан иборат,—
деди давлатимиз раҳбари.
— Нега деганда, тadbир-
кор нафақат ўзини ва
оиласини, балки халқни
ҳам, давлатни ҳам боқади.
Мен такрор бўлса ҳам, ай-
тишдан ҳеч қачон чарча-
майман, яъни “Халқ бой
бўлса, давлат ҳам бой ва
қудратли бўлади”. Шунинг
учун бундан кейин тadbир-
корликни ривожлантириш-
га тўсқинлик қилиш — дав-
лат сиёсатида, Президент
сиёсатида тўсқинлик
қилиш, деб баҳоланади.
Принципиал жиҳатдан
ғоят муҳим бўлган бу
позициямизни яна бир бор ало-
ҳида таъкидлаб ўтишни
муҳим ва зарур деб ҳисоб-
лайман”.

Сир эмас, илгари тadbир-
корлар режадан таш-
қари ҳамда жиноят иш-
лари доирасидаги муқобил
текширишлардан кўп за-
рар кўрар эди. Кўп ҳолат-
ларда уларнинг фаолияти
асосиз тўхтатилган, мол-
мулк олиб қўйилган, жар-
ималар давлат органи-
нинг айбдор ходимидан
эмас, айна тadbиркорлик
субъектидан ундирилган,
интизомий, маъмурий ва
жиноий жавобгарликка
ҳам фақат мазкур субъект

раҳбари тортилар эди. Бун-
дан нафақат тadbиркор,
балки унинг оиласи,
ишчи-хотимлари ҳам жабр
кўрган, қолаверса, истеъ-
молчи ва буюртмачилар,
давлат бюджетига муайян
зиён етган.

Қисқаси, фармон бу бо-
радаги ишларнинг тўғри
йўналишда боришига асос
бўлиб хизмат қилади. Унда
кичик бизнес ва хусусий
тadbиркорликка кенг эр-
кинлик бериш, бу соҳада-
ги банд юридик ва жисмо-
ний шахсларнинг фаоли-
ятига аралашувни тубдан
қисқартириш, хуқуқбузарлик-
ларнинг барвақт олдини
олишни таъминлаш, улар-
нинг профилактикаси са-
марадорлигини ошириш ва
хуқуқбузарликларга йўл
қўйилмаслиқ энг муҳим
устувор йўналиш ва дав-
лат органларининг бирин-
чи даражали вазифаси си-
фатида мустаҳкамлаб
қўйилди.

Эндиликда хуқуқ-тarti-
бот органлари текшириш-
ларни бир чеккага суриб,
уларни хуқуқий қўллаб-
қувватлашди. Бу эса иш-
билармонларимизнинг ку-
нига куч қўиши тайин.
Бу ҳақда “Beverly Hills”
МЧЖ раҳбари Сардор
Малатов шундай дейди:

— Бугун юртимизда биз
учун кенг имкониятлар
яратиб берилмоқдаки,
уларни бирма-бир санаб
ўтишга ҳожат йўқ. Прези-
дентимизнинг 1 январдан
кучга кирадиган охириги
фармони ҳам бу борадаги
ишларни янада жадаллаш-
тиради. Чунки у фаоли-
ятимизни янада кенгайти-
ришга, эркин иш юртиш-
га асос бўлиб хизмат қи-
лади. Айниқса, режадан таш-
қари текширишларга мут-
лақо йўл қўйилмаслиги ҳар
бир тadbиркор учун айна
мудоа бўлди. Шундай
экан, келгуси йил тadbир-
корлар учун тартиқий
йили бўлса, ажабмас...

Дарҳақиқат, янги йил-
нинг омалди келишини
ҳар бир инсон умид билан
кутади. Давлатимиз раҳба-
ри таъбири билан айтган-
да, келаётган йил халқи-
мизга бой, давлатимизни
янада қудратли қиладиган
йил бўлишига ишонамиз.

Бобур МУҲАММАДИЕВ,
“Hurriyat” шарҳловчиси

СЕМНАР

Ўзбекистон Республикаси
Президенти Шавкат Мирзиёев
мамлакатимиз Конституцияси қабул
қилинганнинг 24 йиллигига
бағишланган тантанали маросимдаги
маърузасида парламент ва
жамоатчилик назоратининг таъсирчан
механизмларини шакллантириш,
сиёсий партиялар фуқароларнинг
мақсад ва манфаатларини рўёбга
чиқарадиган куч сифатида одамлар
ҳаётидаги муаммолардан доимо
хабардор бўлиши кераклигини
таъкидлади.

Ишбилармонлик муҳитини яхшилаш депутатлар эътиборида

Ана шу долзарб вазифалардан келиб чиққан ҳолда халқ депутатлари Наманган вилояти Кенгашидаги Ўзбекистон “Миллий тикланиш” демократик партияси гуруҳи яқинда Кенгашнинг “Маҳаллий бюджетни шакллантириш ва уни ижро этиш, иқтисодий ислохотларни амалга ошириш ҳамда тadbиркорликни ривожлантириш масалалари” бўйича доимий комиссияси ҳамкорлигида “Мамлакатда ишбилармонлик муҳитини янада яхшилашда молия-банк институтлари иштироки: қонунчилик, амалиёт ва уни янада такомиллаштириш” мавзусида семинар ўтказилди.

Наманган шаҳридаги “Ешлар маркази”да бўлиб ўтган ушбу тadbирда ЎзМТДПдан сайланган депутатлар, доимий комиссия аъзолари, тadbиркорлар, маҳаллий ишлаб чиқарувчилар, тегишли давлат идоралари вакиллари, тadbиркорлик фаолиятини бошлаш истагидаги талаба-ёшлар иштирок этдилар.

Семинарда ЎзМТДП депутатлик гуруҳи раҳбари, Наманган муҳандислик технология институти ректори, тегишли доимий комиссия раиси Одиложон Маматқаримов, Савдо-саноат палатаси вилоят бўшқармаси бўлим бошлиғи Азамат Турғунов, вилоят молия бошқармаси масъул ходими Маликхон Ҳожиमतов давлатимиз раҳбарининг маърузасида белгиланган устувор вазифалар моҳияти, кичик бизнес ва хусусий тadbиркорликни ривожлантириш, уларни қўллаб-қувватлаш бўйича қабул қилинган қонунлар, фармон ва қарорлар, ушбу ҳужжатлар ижросини таъминлаш бўйича вилоятда амалга оширилаётган ишлар ҳақида афғорлича гапирдилар.

Қайд этилганидек, тadbиркорлар, хусусан, маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни қўллаб-қувватлаш бўйича вилоятда салмоқли ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, 2016 йилнинг ўтган даври мобайнида Туркия, Германия, Россия каби мамлакатларда ўтказилган 7 та кўргазмада 33 нафар тadbиркорлик субъекти иштирок этиб, 12 та шартнома, 15 та келишувга эришди. Жумладан, “Наманган момиқ сочқ” масъулияти чекланган жамияти 4 миллион, “Соф асал” корхонаси Хитойга 500 минг долларлик маҳсулот етказиб бериш бўйича шартнома портфелига эга бўлди. 2017 йилда ҳам Италия, Франция, Малайзия сингари мамлакатларда бўлиб ўтадиган халқаро кўргазмаларда вилоятимиз тadbиркорлари иштирок этишларини таъминлаш кўзда тутилган.

— Вилоятимизда кичик бизнес ва хусусий тadbиркорликни ривожлантиришда тижорат банклари ҳам ўз ҳиссасини қўиш келмоқда, — дейди халқ депутатлари вилоят Кенгаши депутати Одиложон Маматқаримов. — Таъкидлаш ўринлики, шу йилнинг ўтган 11 ойи давомида тижорат банклари томонидан тadbиркорлар, ишбилармонлар ва хунармандларга 654 миллиард сўмлик кредитлар ажратилди. Бошқача айтганда, бу кўрсаткич ўтган 2015 йилдагига нисбатан 1,3 бараварга кўпдир. 2017 йилда эса бу рақамни 1 триллион сўмга етказиш режалаштирилди. Кредит маблағлари, асосан, саноат, маҳаллий ишлаб чиқариш ҳамда хизмат кўрсатишни ривожлантиришга йўналтирилиши назарда тутилган.

Қизгин мунозара ва фаол, амалий тусда кечган мулоқотда “Наманганмехмаш” масъулияти чекланган жамияти ижрочи директори Фарҳод Жўраев, Наманган муҳандислик технология институти талабалари Дилмурод Жўраев, Дилшод Абдуллаев ва бошқалар мамлакатимизда тadbиркорлик ва ишбилармонлик муҳитини янада яхшилаш, айниқса, “Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган” тамгаси остида миллий иқтисодийлик тараққиётига муносиб ҳисса маҳаллий ишлаб чиқарувчиларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш борасида ўз фикр-мулоҳазалари ва таклифларини билдирдилар.

Оқилхон ДАДАБОВЕВ,
Ўзбекистон “Миллий тикланиш” демократик партияси вилоят кенгаши матбуот котиби

Халқ уйли бўлса, ҳаётдан рози яшайди

«Бошланиши 1-бетга»

Биринчи Президентимиз Ислам Каримов фаолиятининг дастлабки кунларидан катта жасорат билан бу муаммони кун тартибига қўйди, унинг ҳаётий ечимларини кўрсатиб берди. Бунинг натижасида 1989-1990 йилларда бир ярим миллиондан кўпроқ оилга қўшимча ер ажратилгани, 700 минг оилга томорқа ерлари берилганини халқимиз бугун катта миннатдорлик билан эслайди.

2009 йилдан бу борада иккинчи ривожланиш босқичи бошланди: жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози кўпбалли мамлакатларнинг белини букиб қўйган, манадан деган давлатлар ҳам қатор ижтимоий дастурлардан воз кечишга мажбур бўлган

бир шароитда Ўзбекистон қишлоқларида намунавий уй-жой қуриш умумийлиги ҳаракат сифатида кенг қулоч ёзди. 2009-2016 йилларда мамлакатимиз қишлоқларида намунавий лойиҳалар асосида 69,5 мингдан зиёд уй-жой қурилди. Бу билан қишлоқлардаги 83,5 мингдан ортиқ оиланинг яшаш шароити яхшиланди, қишлоқларда янги муҳандислик-коммуникация, ижтимоий ва бозор инфратузилмаси шаклланди. Бу билан қишлоқ одамларининг ҳаёт даражаси яхшиланиб, ҳаётга, ишга муносабати юксалди, дунёқарашини ўзгарди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг шу йил 21 октябрдаги “2017-2021 йилларда қишлоқ жойларда янгиланган намунавий лойиҳалар бўйича арзон

уй-жойлар қуриш дастури тўғрисида”ги қарори билан бу йўналишда янги ривожланиш босқичига асос солинди. Аҳолига янада қўлай имконият ва шароит яратиш мақсадида арзон, замонавий, шинам уй-жойлар қуришга киришилмоқда. 2017 йилда мамлакатимиз қишлоқ массивларига 15 мингта ана шундай турар жой барпо этилади.

Бунда қишлоқ аҳолиси-га энг арзон ва қўлай уч типлаги уй-жойлар қурилиши таклиф этилмоқда.

Биринчи типлаги уйлар уч ёки тўрт йўлакли, ҳужа-лик иморатлари ва обод ҳов-лилари бўлган икки-уч қаватли кўп квартиралли уй-лардир. Иккинчи типлаги-лар бир қаватли икки ва уч хонали бўлиб, аҳоли зич жойлашган туманларда қурилади. Уларнинг 2 сотих

ер участкасига эга ихчамги-на ҳовлилари бўлади. Учтин-чи типлагилар 4 сотих ер участкасига эга икки қават-ли, тўрт хонали уйлардир.

Ҳўш, бу уйларнинг яшаш учун қандай ҳаётий афзал-лиқлари бор? Уларнинг ар-зонлигига асос нима?

— Аввало, уйларнинг нархи янгиланган лойиҳа-лар асосида арзонлашган, бунда маҳаллий ҳомашё-дан тайёрланган янги, си-фатли ва замонавий қури-лиш материалларидан фойдаланилади, — дейди “Қишлоқ қурилиш ин-вест” инжиниринг компа-нияси бош директори ўринбосари Жаҳонгир Иб-роҳимов. — 2016 йилда 3-5 хонали намунавий уй-жой-ларнинг ўртача нархлари 175-214 миллион сўмни ташкил қилган, янги лойиҳалардаги турар жой-

ларнинг ўртача нархи 85 миллион сўмдан 170 мил-лион сўмгача бўлиши на-зарда тутилган.

Яна бир афзаллик: 2009 йилда қабул қилинган Қишлоқ жойларда наму-навий лойиҳалар бўйича якка тартибда уй-жойлар қуриш дастури доирасида уй қурувчининг бошлан-ғич бадалли 25 фоизни таш-кил этган бўлса, энди кўп қаватли ва 2 сотихли уй-жойларнинг бошланғич бадаллари 15 фоизни таш-кил этади. Бундан ташқа-ри, ипотека кредитининг илк уч йили имтиёзли давр, биринчи 5 йилда йил-лик фойз ставкаси 7 фоиз-дир. Кейинги йилларда кредитнинг фойз ставкаси Марказий банкнинг ҳозир-ги вақтдаги йиллик қайта молиялаштириш ставкаси — 9 фоиздан ортиқ бўлмай-

ди. Ипотека кредитлари 15 йил муддатга берилди.

2022 йил 1 январгача “Қишлоқ қурилиш ин-вест” ва у билан шартно-ма тузган пулрат ташки-лотлари массивларда уй-лар, сув таъминоти объект-лари ва автомобиль йўл-лари қуриш бўйича ишлар ҳажмлари учун барча солиқ ва давлат мақсадли жамғармаларига мажбурий ажратмалар тўлашдан, суб-пудрат ташкилотлари яго-на солиқ тўлови тўлашдан, қурилиш материаллари ва асбоб-ускуналар ишлаб чиқарувчи, уларни таший-диган ташкилотлар қури-лиш материаллари ва ас-боб-ускуналарни реализа-ция қилиш ва уларни та-шиш (жумладан импорт материаллари) ҳажмлари учун қўшилган қиймат со-лиғи, ягона солиқ тўлови

ва давлат мақсадли жам-гармаларига мажбурий аж-ратмалар тўлашдан озод қилинди.

Президентимиз қарори-да 2017 йилнинг 1 январ-гача ҳар бир ҳудудда наму-на сифатида уй-жойлар қуриб фойдаланишга топ-ширилиши белгиланган. Айна пайтда мазкур қарор ижросини таъминлаш мақ-садида “Қишлоқ қурилиш инвест” ИК янги лойиҳа-лар бўйича биринчи ва ик-кинчи типдаги 546 уйда қурилиш-монтаж ишлари-ни якунламоқда. Яъни, 546 оила кириб келаётган янги — Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили-ни янги уйда кутиб олади.

Бундан ташқари, 2017 йилда барпо этиладиган уй-жойларда қурилиш-монтаж ишларини бош-лаш учун салоҳиятли пуд-

рат ташкилотлари танлан-моқда, уй-жойларнинг на-мунавий лойиҳалари экс-пертизадан ўтказилаётир.

Янги қурилаётган уй-жой массивларида давлатимиз ресурслари ҳисобига 415,3 километр сув, 291,5 кило-метр электр энергияси, 316,9 километр газ тармоқ-лари, 260,3 километр йўллар, 134 ижтимоий ин-фратузилма объекти барпо этилади. Айна пайтда бу тар-моқларнинг муҳандислик-конструкция лойиҳалари такомиллаштирилмоқда.

Ўзбекистон қишлоқла-рида арзон, замонавий, шинам уй-жойлар қуриш-га киришилаётгани — бу мамлакатимиздаги тинч-лик-барқарорлик, фаро-вонлик ва тўқинлиқнинг ҳаётий исботи.

Умид ЁҚУБОВ,
Ўза мухбири

Халқимиз ўзининг тарихий тараққиёти давомида жуда кўп синовларни бошидан ўтказган, ҳаётнинг огир паллаларида пишган, орномуси, қадр-қиммати, маданияти, урф-одат ва анъаналарини йўқотмаган.

➔ ҲУҚУҚИЙ БИЛИМ

Қонунлар ҳаётий бўлса

Фуқароларнинг ҳуқуқий маданияти ва онгу тафаккури юксак даражада бўлиши жамиятда қонун устуворлигини, кишиларнинг қонунлар билан белгилаб берилган мажбуриятларига оқилона муносабатда бўлишини таъминлайди. Бу эса жамият аъзоларининг конституция ва қонунлар билан мустақамлаб қўйилган ҳуқуқ ва эркинликларини рўёбга чиқаришга, шунингдек, шахснинг жамият ва давлат олдидаги масъулиятини оширишга хизмат қилувчи муҳим омил эканлигини дунёнинг илғор мамлакатлари тажрибаси яққол кўрсатиб турибди.

маданияти ва жамоанинг ҳуқуқий маданияти сифатида намоён бўлади.

Жамиятнинг ҳуқуқий маданияти ахлоқ-одоб, миллий, диний, маънавий нормаларни мужассам этган умумий маданиятнинг бир бўлаги сифатида намоён бўлиб, кишилик жамиятида асрлар давомида шаклланган ҳуқуқ нормаларига, тартиб-қоидаларга қанчалик риоя этилиши, мавжуд қонунлар нормаларининг тўғри талқин қилиниши ва уларнинг амалиётда бир хилда қўлланилишида акс этади.

Кейинги йилларда аҳолининг ҳуқуқий маданияти даражасини парламент ва мамлакат президентлигига бўлиб ўтаётган сайловларда, жумладан, номзодларнинг сайловдаги ташвиқотида фаол иштироки, номзодлар билан учрашувларда сайловчилар томонидан берилётган саволлар мазмунини, шунингдек, сайлов кунини сайлов участкасига шахсан ташриф буюриб, ўзи муносиб деб топган номзод учун овоз бераётгани аҳолининг ҳуқуқий маданияти тобора юксалиб бораётганини кўрсатади.

Олиб борилган кенг қамровли ишлар натижаси ўлароқ, бутун ҳамюртларимиз нафақат қонунларни билиш, балки ўз ҳуқуқ ва манфаатларини қонун воситасида ҳимоя қилиш ҳуқуқимизга ҳам эга бўлмоқда. Ўз навбатида, фуқароларнинг ўз ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини суд тартибидида ҳимоя қилиш имкониятидан тобора кўпроқ фойдаланиши суд-ҳуқуқ соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар самарасидир.

Қуйидаги рақамларга эътибор қаратайлик: 2000 йилда суд ҳатоларининг деярли ярми тегишли мансабдор шахслар — суд раислари ва прокурорларнинг протестлари асосида назорат тартибидида тузилган бўлса, ҳозир бундай ҳолатларнинг 90 фоиздан ортиғи апелляция ёки кассация тартибидида тарофларнинг шикоятлари асосида бартараф этилмоқда. Бунинг боиси эса фуқароларнинг суд орқали ҳимояланиш қафоллари кучайтирилганлиги, ушбу қафолатдан фойдаланиш имкониятлари кен-

гайитрилганлиги, ҳусусан, кассация инстанцияси ислох қилиниб, суд ишларини қайта кўришнинг апелляция тартиби жорий этилганлиги ва, шубҳасиз, аҳолининг ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш маданияти шаклланишидир.

Амалдаги Фуқаролик процессуал кодексининг 39 та моддасига тегишли ўзгариш ва қўшимчалар киритилиш ва жорий йилнинг 1 январидан бошлаб фуқаролик ишлари бўйича судларга электрон шаклда сулларга электрон шаклда мурожаат қилиш тартиби белгиланди. Бугунги кунда “Ўзбекистонда қонун устуворлиги йўлида ҳамкорлик” қўшма лойиҳаси доирасида яратилган “E-SUD” миллий электрон судлов тизимининг суд буйруғини чиқариш бўйича қисми фуқаролик ишлари бўйича Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти судларига самарали фаолият юритмоқда. 2016 йилининг ўртача 10 ойи мобайнида фуқаролик ишлари бўйича Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти судларига жисмоний ва юридик шахслар томонидан тизим орқали 123 минг 135 та электрон тарафдаги мурожаатлар келиб тушган ва уларнинг 85 минг 334 таси қамоқталантирилган.

Агар мамлакатнинг иқтисодий, сиёсий, маънавий ҳаётида амалга оширилаётган ислохотларнинг туб мазмунидида бозор муносабатларига асосланган эркин фуқаролик жамияти қуриш, халқимизга муносиб турмуш шароитини яратиш беришдек олижаноб мақсад турганлигини ва шу мақсадга эришиш учун халқимизнинг ҳуқуқий маданияти, яъни фуқароларнинг сиёсий фаоллиги ҳал қилувчи ўрин тутганини инобатга олсак, жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтиришга тизимли ва узулуксиз равишда олиб бориладиган чора-тадбирлар жараёни сифатида қарашимиз керак бўлади.

Зеро, қабул қилинган ҳар бир ҳуқуқий ҳужжат қанчалик халқ манфаатига тўла мос бўлса, одамлар онига сингса, уларга ихтиёрий тарзда амал қилинса, жамият фаровонлигига хизмат қилади.

Дилшодабону
АВВАЛБЕКОВА,
тадқиқотчи

Бағрикенглик ва огоҳлик

Собик шўролар даврида халқимизни ўз тарихидан, дин-диёнат, имон-этиқодидан айиришга уринишлар кўп бўлган.

Мамлакатимизнинг мустақилликка эришиши кўпалар ҳуқуқ ва эркинликларимиз қатори виждон эркинлигини ҳам қафоллатди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 31-моддасида ҳамма учун виждон эркинлиги қафоллатланиши, ҳар бир инсон хоҳлаган динга этиқод қилиши ёки ҳеч қайси динга этиқод қилмаслик ҳуқуқига эга эканлиги, диний қарашларни мажбуран сингдиришга йўл қўйилмаслиги белгиланган бўлибди.

Конституция асосида “Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида”ги қонун қабул қилинган бўлиб, унинг нормалари умумэтироф этилган халқро ҳуқуқ нормаларида, жумладан, инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясига тўла мос келади.

Ўзбекистон Республикасининг “Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида”ги қонуннинг мақсади ҳам бир шахснинг виждон эркинлиги ва диний этиқод ҳуқуқини, динга муносабатидан қатъи назар, фуқароларнинг тенглигини таъминлаш, шунингдек, диний ташкилотларнинг фаолияти билан боғлиқ муносабатларни тартибга солиб туришдан иборатдир.

16 диний конфессия, 130 дан ортиқ миллат ва элат вакиллариини жамлаган халқимиз орасида динлараро, ўзаро меҳр-оқибат, миллий ва этник қарашлардаги тенгликни, бағрикенгликни сақлашда ушбу қонуннинг ўрни бекибди.

Бугунги кунда дунёнинг турли нуқталарида дин никоби остида содир этилаётган кўпалар ҳунрезликларнинг гувоҳи бўлиб турибмиз. Икки дин ёки турли маъбадаги бир дин вакиллари орасига нифоқ солиб, уларни уриштириб манфаат топаётган давлатлар ҳам йўқ эмас. Энг ачинарлиси эса, экстремистик гуруҳларнинг дин никоби остидаги жиноий ҳаракатларидир. Улар дин номидан фойдаланиб, турли йўл ва воситалар

орқали оми одамларни ўз сафларига олдириб олишга уринмоқдалар.

Ўзбекистон Республикасида дин давлатдан ажратилган. Ҳеч қайси дин ёки диний этиқодга бошқаларига нисбатан чеклов ёки имтиёз белгиланишига йўл қўйилмайди. Давлат диний конфессиялар ўртасидаги тинчлик ва тотувликни қўллаб-қувватлайди.

Диний экстремизм, бир диний конфессиядаги диндорларни бошқасига киритишга қаратилган ҳатти-ҳаракатлар (прозелитизм), шунингдек, бошқа ҳар қандай миссионерлик фаолияти ман этилган.

Шу ўринда прозелитизм ва миссионерлик атамаларига тушунча берадиган бўлсак, турли адабиётларда бу ҳақда турлича келтирилган. Ҳусусан, миссионерлик лотин тилидан “missio”, яъни “жўнатиш”, “топ-шириқ” сўзидан олинган бўлиб, диний ташкилотнинг ташкилий-ҳуқуқий шаклларида бирилади. Унинг асосий мақсади ҳеч қайси динга этиқод қилмайдиган ёки бошқа динга мансуб шахсларни муайян динга киритишдир. Прозелитизм эса миссионерлик фаолиятининг энг чўққиси ҳисобланиб, тўғридан-тўғри бирор-бир динга этиқод қиладиган фуқарони мажбуран ўз динидан воз кечтириш ва ўзга динни қабул қилишга мажбур этишдир. Бундай ҳаракатлар миллий маънавий барқарорликка путур етказиши билан хавфлидир.

Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси ва Жиноят кодексига ушбу ҳаракатлар ижтимоий хавфли ҳаракат ҳисобланиб, жавобгарликка тортилишга олиб келиши белгилаб қўйилган. Биз қонун йўли билан диний экстремизм, миссионерлик ва прозелитизмга қарши чоралар кўрмасак, улар ўз мақсадларига эришадиган бўлсалар, мамлакатда халқнинг парокандаликка ўз тутиши ва маънавий таназзул келиб чиқиши тайин. Чунки дин — минг йиллар давомида шаклланиб келган урф-одат ва анъаналарнинг, миллий маънавиятнинг таркибий қисми, миллат-

ни бирлаштириб турувчи муҳим омиллардан бири.

Қонунда миссионерлик ва прозелитизмнинг олдини олиш, ноқонуний фаолият учун жавобгарлик масалаларидан ташқари диний ташкилотларни рўйхатга олиш масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратилган. Жумладан, янги ташкил этиладиган диний ташкилотнинг марказий бошқарувини рўйхатга олиш Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан, бошқа диний ташкилотлар эса жойлардаги адлия бошқармалари томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги дин ишлари бўйича қўмита билан келишилган ҳолда амалга оширилиши белгиланган. Диний ташкилот рўйхатга олиниши учун белгиланган ҳужжатларни тақдим этиши, адлия органлари қўшимча материаллар талаб қилиб олиши ва тегишли органларнинг эксперт хулосасини олишга ҳақли эканлиги ҳам кўрсатилган.

Таъкидлаш жоизки, миллий қонунчилигимизда диний экстремизм, миссионерлик ва прозелитизмга қарши нормалар ҳамда бундай ҳаракатлар учун жазо чоралари назарда тутилган. Аммо ҳаёт шунини кўрсатмоқдаки, ушбу фаолиятга бутунлай чек қўйиш, ана шундай ҳолатларнинг олдини олиш, унун диний экстремизмнинг, миссионерликнинг моҳиятини тўғри ва чуқурроқ англаш, уни бартараф этиш йўлида мақсадли, тизимли ва тадрижий фаолият олиб бориш зарур бўлади. Айниқса, ёшларимизнинг ахборот бўшлигини турли ташқи таҳдидлардан асрашимиз, бунинг учун эса уларда мафкуравий имунитетнинг шаклланишига шароит яратилиши ва уларни миллий-маънавий қадриятларга солиқлик руҳида тарбиялашимиз кутилган самарани беради, албатта.

Фируз РАШИДОВ,
Тошкент ислом университети
“Миллий ғоя, маънавият
асослари ва ҳуқуқ”
кафедраси ўқитувчиси

ИНСОН МАНФААТИ

оила ва жамият манфаати демакдир

2016 йил — СОҒЛОМ ОНА ВА БОЛА ЙИЛИ

Неча-неча асрлардан бери халқимизнинг қон-қонига сингиб, азалий қадриятларига айланган эзгу анъаналари бор. Бизда оила қўғонининг чироғи, фарзандларнинг жисмоний ва маънавий камолоти учун масъул инсон сифатида аёлга ўзгача эътибор ва эҳтиром кўрсатилади.

Конституциямизда мустақамлаб қўйилгандек, аёллар эр-каklar билан тенг ҳуқуққа эга, жамиятда уларнинг қонуний ҳақ-ҳуқуқлари қафоллатланган, шу билан бирга, ўзига хос руҳий-психологик хусусиятлари, ҳаётимиз давомийлиги, фарзандлар камолотидаги ўрни эътиборга олиниб, аёл зотини эъзозлаш, асраб-авайлаш, қдрлаш тамойиллари ҳам назардан четда қолмаган.

2016 йил 9 февралда “Соғлом она ва бола йили” давлат дастурининг қабул қилингани замирида ҳам ана шу юксак қадриятлар, азалий анъаналарга садоқат ғоялари, қолаверса, оналик ва болаликни му-

ҳофаза қилиш тизимини янада такомиллаштириш, жамиятда оналарга алоҳида ҳурмат-эътибор муҳитини шакллантириш, соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш, оналарнинг мустақам, соғлом ва аҳил бўлишида маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ва жамоат ташкилотларининг ҳамкорлигини янада кучайтириш мақсадлари ўз ифодасини топган.

Дастурда алоҳида белгилаб қўйилган вазифалар ва уларнинг ижроси сарҳисоб қилинган, шунингдек, янги мақсадлар ҳамда ташаббуслар режаси тузилаётган бир паллада жамиятимизнинг ҳар бир аъзоси, ҳар бир юртдошимиз, шу қатори, ФХДЭ идоралари ходимлари ҳам ўз фаолиятимиз-

ни таҳлил этиямиз, қилинган ишлар ва амалга ошмай қолган айрим режаларни янада пухта қилиш, келгусидаги вазифаларимизни белгилаш тараддулидамиз.

Асосий вазифаларимиздан бири оила институтининг ҳуқуқий асосларини мустақамлаш, балоғат ёшига етмаганлар ёки яқин қариндошлар ўртасидаги никоҳларнинг олдини олиш, оилавий ажралишлар, қўйди-чикдилар сонини камайитиришдан иборат.

Ҳўш, оила мустақам бўлиши учун нималарга эътибор бериш керак?

Бунинг учун, аввало, никоҳ оstonасида турган икки ёш-нинг саломатлиги зарур. Бир гўлакнинг соғлом дунёга келиши, бахтиёр ўсиб-ўлғайиши учун ҳар биримиз масъулмиз. Кўп йиллик фаолиятимиз давомида бу борада бурчимиз, ҳамкасбларимизнинг масъулияти ўз чандон ортиқ эканига ишонч ҳосил қилдим.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 25 августдаги қарори билан тасдиқланган “Никоҳланувчи шахсларни тиббий кўрикдан ўтказиш тўғрисида”ги низоомга кўра, ФХДЭ идораларига мурожаат қилган ёшлар руҳий касалликлар, гиёҳвандлик, таносил ва

сил касалликлари, шунингдек, ОИВ, ОИТС бўйича тиббий кўрикдан ўтишлари. Агар тиббий кўрикдан ўтиш тартиби бузилиб, бу ҳолатлар яширилса, никоҳланувчилар ва уларнинг бўлажак фарзандлари учун оғир асоратларга сабаб бўлиши турган гап. Қолаверса, тегишли тартиблар бузилган ҳолда тузилган никоҳ суд қарори билан ҳақиқий эмас, деб топилиши ҳам мумкин.

Айни пайтгача гуллаган тажрибам, эшитган-қўрганларим, теварак-атрофда рўй бераётган турли воқеалар, ҳолатлар асосида, кези келганда, фуқаролар орасида “Соғлом турмуш тар-

зи”, “Баркамол авлод”, “Соғлом ва мустақам оила” тушунчалари юзасидан олиб бораётган суҳбатларимиз, тадбирлар ўзини оқлаётганлиги гувоҳ бўлган. ФХДЭ идораларига мурожаат қилаётган фуқароларнинг ҳуқуқий-маънавий тушунчаларида намоён бўлаётган ижобий ўзгаришларга гувоҳ бўлганимда эса, сайёҳларимиз изсиз кетмаганидан кўнглим ёришади.

Шу ўринда фаолиятимдан бир мисол келтираман. Бир оила беш йилдан буён қонунга зид бўлса-да, шарый никоҳ асосида оила қуриб яшаб келётган экан. Ўрталарида икки

нафар фарзанд ҳам туғилибди. Улар қонуний никоҳни расмийлаштириш учун ФХДЭ бўлимига ариза беришди. Тиббий кўрикдан ўтиш учун йўлланма берганимизда: “Биз беш йилдан буён бирга яшаб келамиз, тиббий кўрикдан ўтишимиз шартмас-ку, ортиқча югур-югурларсиз никоҳимизни тезлатиб, қайд қилиб бера қолинг”, дея аччиқ қилиб чиқиб кетишди. Орадан 20 кунча ўтгач, идорамизга кириб келган эркак: “Ўзр, опа сизни хафа қилиб кетгандим, яхшиямки, шу тиббий кўрикдан ўтказиш йўлга қўйилган экан, аёлимнинг ўпкасида кучли шамоллаш борлиги маълум бўлди. Агар бироз безътибор бўлганимизда, сил касаллиги келиб чиқиши мумкин экан, уни ўз вақтида олиб борибман, даволанса соғайиб кетади, дейишди. Оиламнинг мустақамлиги учун бодаларимнинг онасини албатта даволатаман”, дея миннатдорчилик билдирди.

Ҳақиқатан, она соғлом бўлсагина, фарзандларни ҳам ҳар томонлама яхши парварши қила олади. Акс ҳолда оилдан тотувлик ҳам, барака ҳам кетиши бор гап.

Эзгу анъанага мувофиқ, Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан келгуси йил-

ни “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” деб эълон қилинди. Қўнчилигимиз “халқ билан мулоқот”, “инсон манфаатлари” тушунчалари асосида ётган мақсад-вазифалар ва эзгу ғояларни аллақачон англаб, мағзини чаққиш, ўзимиз учун зарур хулосалар чиқаришга улғурдик, назаримда. Айнан адлия идоралари фаолиятида халқ билан мулоқотни кенгайтириш, фуқаролар билан янада яқин мулоқотга киришиш орқали оила ва никоҳ билан боғлиқ кўпалар муаммоларни ҳал этиш, жамиятда соғлом жисмоний ҳамда маънавий-руҳий муҳитни яратиш ва уни мустақамлашга эришиш мумкин. “Инсон манфаатлари” тушунчаси асосида эса, ҳеч шубҳасиз, оила манфаатлари, яъни она ва бола манфаатлари ётади. Инсон омилига эътибор, унинг манфаатларига эътибор масаласи, шубҳасиз, оналик ва болаликни муҳофаза қилишга қаратилган ислохотларни, эзгу ташаббусларни давом эттиришга чорлайди.

Шоира АБДУЛЛАЕВА,
Наманган вилояти адлия
бошқармаси ҳузуридаги
вилоят ФХДЭ архиви
мудираси

Жомбой кўзгуси

► АКС-САДО

Матбуот давр ва жамият кўзгусидир. Чунинчи, унда ҳаётимизнинг турли жабҳаларидаги ўзгаришлар, ютуқ ва муваффақиятлар, муаммо ҳамда камчиликлар акс эттирилади. Кўрсатилган камчиликлардан тўғри хулоса чиқариб, уни бартараф этиш чораларини излаган раҳбар келгусида бундай хато ва камчиликларни такрорламасликка, ишни етти ўлчаб бир кесиб қабилида ташкил этишга ҳаракат қилади. Бу унинг келгусида улкан марраларни забт этишига, янги ютуқларни қўлга киритишига замин яратади. Бунинг акси бўлганда эса...

эълон қилинган “Биринчи бўлиб ким ишониши керак?” сарлавҳали мақолада мухбир Воҳид Урозалиев тумандаги кўп қаватли уйлarning айримлари кишки мавсумга тайёр эмаслигини баён этган. Кўпқаватли уйда истиқомат қилувчи фуқароларни қийнаб келаётган муаммолар қаламга олиниб, масъуллар бу камчиликларни бартараф этишга чорланган.

Сўнгги пайтларда газетада “Бир келиб кетинг, қишлоғимизга!”, “Бизни нима қийнайди?”, “Сиз бунга нима дейсиз?” каби янги рухлар ташкил этилгани ҳам қувонарли ҳолат. Муҳими, бу рухлар пунчаки ташкил этилмай, мунтазамлик касб этмоқда. Деярли ҳар сонда шу мавзуларда чоп этилаётган материалларни кўпчилик томонидан эътироф этилаётгани ҳам сир эмас.

Газетанинг кейинги сонларидан чоп этилган “Терминал ишламаётгани” ёхуд нақд 24, пластик 29 минг сум., “Ерга ёзиб дастурхон, сотишди кулча нон.”, “Кичик маҳалланинг катта ташвишлари”, “Оила дафтари”ни ким тўлдирди? каби танқидий-таҳлилий мақолаларда ҳам долзарб мавзулар кўтарилиб, масъуллар ва жамоатчилик эътиборига ҳавола этилган. Айнан уша мақолаларда кўрсатиб ўтилган камчиликлар юзасидан таҳририятга тегишли ташкилотлар жавоб хати йўллагани ҳам муваффақият қозонган.

Умуман, газетанинг кейинги уч ойдаги таҳлиллари варақ-

лаб, йигирмага яқин танқидий-таҳлилий материал ўқидим. Бу назаримда, ойига уч маротаба чоп этилаётган нашр учун жуда яхши кўрсаткич. Қолаверса, шаҳар, туман газеталари таҳлиллари, жамиятдаги камчиликларни очиб-ойдин беришдан бироз тортилиб турган бир пайтда бу ҳолат ўқувчини мамнун қилади. Таҳририятда тўпланган ёш журналистларнинг шашти, қалам тебратилишидан янада умидланасиз.

Ҳозиргача ойда уч маротаба чоп этилаётган газета таҳририяти жамоаси янги — 2017 йилдан бошлаб газетани ҳафтада бир маротаба чоп этишни режалаштириб тургани ҳам қувонарли ҳолат, албатта.

Одатда кўпчилигимиз мақола жанрларига эътибор қилмаймиз. Шунчаки, ўзимизга маъқул келган услубда ёза қоламиз. “Jomboy tongi” айнан жанрларга эътибор қаратаётгани сезилмоқда. Масалан, “Давра суҳбати”, “Интервью”, “Фельетон” жанрларида ёзилган мақолаларга ҳам кўзимиз тушяпти. Айниқса, газетанинг 10 декабрь сонидан чоп этилган Шерзод Исоқулновнинг “Ҳисобини йўқотмаган “ҳисобчи” мақоласи “Фельетон ўрнида” деб берилганда, мен унда фельетон жанрига ҳос барча хусусиятларни кўрдим. Мақоланинг яна бир ютуғи, мулоқо янги соҳа, аниқроғи, сўнгги пайтларда пайдо бўлган иллат — ўнлаб ташкилотлар иши, ҳисоботлари бир ҳисобчи томо-

нидан амалга оширилаётгани, айрим ҳисобчиларнинг замондан орқада қолгани сабабли баъзи шоввозларнинг “кетмони учаётгани” жиддий кесатик, нордон иборалар орқали очиб берилган.

“Jomboy tongi” муштарийларнинг мулоҳазали материалларига ҳам кенг ўрин бераётгани сезилмоқда. Бинобарин, газетхон фикри ҳам унинг қай даражада аҳолининг кенг қатлами орасига кириб бораётганидан далолат беради. Масалан, Алиба Фаттоева “Одамни кўрқитадиган китоблар!” мақоласида бугунги кунда чоп этилаётган айрим бадин асарлар муқовасида акс эттирилган миллий маънавиятимизга, қадриятларимизга зид, ўсиб келаётган авлод онгига салбий таъсир кўрсатувчи суратлар ҳусусида ўз мулоҳазалари ўртоқлашган.

Яна бир гап. Таҳририят қошида “Парвоз” тўғарида ташкил этилди. Ойига икки маротаба ўтказилаётган мазкур тўғарақ мақола, шеър ва ҳикоя ёзишга иштиёқманд йигит-қизларни жаллади.

Журналист, аниқроғи босма оммавий ахборот воситалари ходими замон билан ҳамнафас бўлмаса, ютқазди. Шу кунларда газетанинг расмий веб-сайти — www.jomboytongi.uz ишга тушди. Ишонимизки, жамоа бу борада ҳам ўз муштарийларини топа олади.

Бундан бир неча ой аввал “Hurriyat” газетасида “Jomboy tongi” ҳақида ачиқ гаплар айтилган. Назаримда, бунинг учун “Hurriyat” таҳририяти жамоасига раҳмат айтиш керак. Чунки вақтида юзага чиққан муаммо ва камчилик тўғрисида билдирилган танқидий фикрлар яхши натижаларга замин яратди.

Мухтасар айтганда, ўтган давр мобайнида “Jomboy tongi” умуман, янгиқа қўёғача қирди ва Жомбой туманининг ҳақиқий кўзгусига айланди, десак муболаға бўлмайди.

ҲАКИМ ЖҲҲАЕВ,
“Samarqand” газетаси
муҳаррири

► 2-АУДИТОРИЯ

Сарлавҳа (яъни, лавҳа ёки матн боши) газета ва журналлар, рисола ва китоблар учун ном (исм) мақомидаги муҳим бир унсурдир. Лекин у матн учун шунчаки бир шартли рамз-белги эмас, матннинг моҳияти, мазмуни, мақсади ва вазифаси билан узвий алоқадор бўлган муҳим таркибий қисми ҳамдир. Шунинг учун бадиий асар ёки газета-журнал мақолаларига аниқ, ўзига хос сарлавҳа танланиши лозим. Уни танлаш муаллифдан анча-мунча маҳорат талаб этади. Негаки, мақола мундарижаси унга танланган сарлавҳа билан ҳамбарчас боғлиқдир.

САРЛАВҲА ҳақига кичик лавҳа

Маълум материалнинг ўқиш бўлишида сарлавҳанинг аҳамияти катта. Шу боис, кўпчилик ижодкорлар мазмуни, ўзига жалб қилаётган сарлавҳа топишга интилади. Одатда, мақоланинг мазмунидан келиб чиқиб танланади.

Мақолага мазмуни, ихчам сарлавҳа танлангани маъқул. Аксинча, мазмунга унча мос бўлмаган, узундан-узқоқ жумлалардан иборат ном ўқувчини зериктириши табиий. Гарчанд мақола долзарб, мазмунли бўлса-да, аммо унга мос, жанрдор ном танланмаса, ўқувчи бу мақолани ўқимасдан, газетани бир четга суриб қўяди.

Бадиий, публицистик, илмий матнлар ва газета сарлавҳаларининг синтактик тўзилиши бажариладиган вазифалари ҳақида илмий жиҳатдан бир неча қарашлар бор. Соҳа бўйича талқинчилик сарлавҳаларни вазифасига кўра қўйиладиган турларга бўлиб ўрганиши тавсия этади: аташ, фарқлаш, ҳабар бериш, реклама бериш, ишонтириш, кўрсатма бериш, ташвиқ қилиш, мурожаат қилиш, ихчам изох.

Мамлакатимизда чоп этилаётган нашрларда юқорида санаб ўтилган сарлавҳа турларининг барчаси учрайди. Масалан, ҳар бир сарлавҳа, у қандай кўринишда бўлмасин, аташ вазифасини бажаради. Газетада босилган ишланган материалнинг маълум сарлавҳаси (номи) бўлади. Масалан, “Оҳанлар ва эъзоз” (“Халқ сўзи”), “Ирода ва ишонч” “Ибрат йўли” (“O‘zbekiston ovozi”), “Ўпқон”, “Разолат”, “Кўрнамалар” (“Huquq”) қабилилар.

Газеталарда ҳабар бериш вазифасини бажарадиган сарлавҳалар ҳам учрайди. Бу уларнинг замирида маълум бир туман ёки шаҳарда янги корхона, муассасанинг ишга тушуши ҳақидаги ҳабар ётади. Масалан, “Тошкентда опера фестивали” (“Ўзбекистон адабиёти ва санъати”), “Чимбола янги корхона” (“Хуррият”), “Оқчакўлда оромгоҳ”, “Бувайдала корхона бўлади” (“Қишлоқ ҳаёти”) қабилилар.

Кейинги йилларда газеталар саҳифаларидан ташвиқ қилиш, рекламага йўналтирилган сарлавҳалар ҳам ўрин ола бошладики, улар ўқувчиларнинг эътиборини кўпроқ тортишга ҳаракат қилаяпти. Масалан, “Танишинг, бизнинг лизинг!”, “Хандалак” да ханда... лак-лак” (“Қишлоқ ҳаёти”) каби сарлавҳалар бериб борилади. Одатда, бу сарлавҳалар шов-шувли воқеалар ёки миш-мишлар учун танланиб, ҳатто биринчи саҳифада йирик ҳарфларда жойлаштирилади. Мисол учун: “Собиқ ҳокимнинг ўғли нега қамалди?”, “Қўшмачининг иқро-ри”, “Сотка” та яланғоч хотинини суратта туширган эркак 14 йилга қамалди”, “14 йашар қизни болталлаган қотил”, “Сотка” саратонга сабаб” (“Даракчи”) қабилилар.

Яна бир жиҳатда тўхталиб ўтиш лозимки, сарлавҳалар маълум бир соҳа, тармоқ газеталарига боғлиқ ҳолда ҳам танланади. Масалан, маърифий, ҳуқуқий, қишлоқ ҳўжалигига ихтисослашган газеталарда “Асаларчилик ва балиқчилик ривож”, “Пахта даладарини кенгайтирайлик”, “Пиланинг баҳоси қанча?”, “Чўпоннинг таёғи ерда қолмасин” (“Қишлоқ ҳаёти”), “Педагогик маҳорат”, “Мақтаб чирой очди”, “Илгача интилиш — эзгу иш” (“Маърифат”), “Хуқуқий асос ва самарадорлик”, “Мулк ҳуқуқи” (“Huquq”) қабилилар.

Сарлавҳа танлашдаги баъзи камчиликлар ҳақида айтиб ўтиш лозим. Кузатишлар шуларни кўрсатяптики, газеталардан-газеталарга кўчиб юрадиган сийқаси чиққан сарлавҳалар ҳам учраб туради. Масалан, “Этироф”, “Салоқат”, “Саховат”, “Ибрат”, “Бахт калити”, “Илм ҳақматқоши”, “Моҳир қўллар”, “Беором қалб”, “Чўл бургути” каби. Бундай бир хиллик, такрор ўқувчини зериктиради, баъзида гашига тетади.

Кейинги йилларда айрим газеталарда сарлавҳаларни сарлавҳа ости изоҳи билан бериш урф бўлди. Сарлавҳа йирик ҳарфларда берилиб, изох кичик ҳарфларда терилади. Бунга “ТАНҚИД САВЯСИ” соғлом рақобат муҳитини белгилайди (“Халқ сўзи”), “ГАПИНГИЗДА МАНТИҚ БУЛМАСА” сизга ҳеч ким ишонмайди” (“O‘zbekiston ovozi”), “ЯҚОҚСИЗ МАХСУЛОТЛАР инсон саломатлигига жиддий зарар етказди”, “МИЛЛИЙ ЭСТРАДА: у қандай бўлиши керак?” (“Ўзбекистон адабиёти ва санъати”), “МАҚТАБДА ЯНГИ ДИРЕКТОР ТАЙИНЛАНДИ” у ишнинг нимадан ва қандай бошлаши лозим?” (“Маърифат”) мисол бўла олади.

Баъзи газеталарда мазмунсиз, қолаверса, эга ёки кесимини фарқлаб бўлмайдиган сарлавҳалар ҳам учрайдики, бу ҳолдан таажжубга тушасиз, холос. Шундай сарлавҳалардан бир нечасини келтириб ўтаимиз: “Агар мўл бўлса қоракўл”, “Зериктирмай қарисин Жалол акалар”, “Арз қилдик-да, бир марта...”, “Бог — ҳаёт демак” (“Қишлоқ ҳаёти”).

Шунинг учун мақола муаллифларидан тайёрлаган мақолаларни моҳият ва матндан келиб чиққан ҳолда, ўзига хос, бой мазмун, маъно берадиган, ўқувчини тезда ўзига жалб қилаётган сарлавҳалар ўйлаб топиш талаб этилади. Масалани бу каби ёндашиш тайёрланган ҳар бир мақола оёғига оёғи қўйиладиган. Масалан, “Сўз масъулияти”, “Йўл бўлсин, йўловчи?”, “Хемингуэйнинг сўнгги ёзи” (“Хуррият”), “Салоқатга қўйилган ҳайкал” (“Ўзбекистон адабиёти ва санъати”), “Сув кимники?” “Ҳаманики!”, “Ижро тўхтади. Нега?” (“Инсон ва қонун”) каби сарлавҳалар ўқувчи эътиборини тортиб, мақолани ўқишга ундайди.

Юсуф ҲАМДАМОВ,
ЎЗМУ доцент

► ТАЖРИБА

Баъзида одамлар ўртасида “Расмий газеталар қизиқарли эмас”, деган фикрларга гувоҳ бўламиз. Кўп йиллик тажрибамга таяниб айтмоқчиманки, газета расмий ёки кўнгилочар бўладими, ўз обуначиси учун фойдали бўлиши керак.

Агар газета мавзулари одамларнинг маънавий, интеллектуал дунёсини бойитмаса, уларнинг қобилиятларини ривожлантиришга, ҳаётдан ўз ўринларини топишга ёрдам бера олмаса, унинг фойдасидан зарари кўпроқдир.

Ўқувчиларни қизиқтириш учун ўз саҳифаларини турли шов-шувли мавзулар ёки ўқувчини зериктириб қўядиган катта миқдордаги мақолалар билан тўлдирадиган газетачилар бу ҳақда ўйлаб қўриши керак. Чунки қайси газета таҳририяти бўлмасин, обуначи маблагга ҳисобидан кун кўради. Обуначи таҳририятга сарфлаган маблагдан газета орқали ўз маънавий дунёсини бойитиш имконини топмаса, унга обуначи учун пул сарфлашининг нима кераги бор?! Ёки газета ўз чиқаришлари билан муҳлис-ларни онгу шуурига таъсир кўрсата олмаса, бу газетанинг кимга кераги бор?!

Энди ўз газетамиз ҳақида тўхталиб ўтсам, “Қизилтепа тонги” бу йил ўн беш мингта яқин нусхада, “А-3” форматда, олти бетли, ташки бетлари рангли бўлиб нашрдан чиқаяпти. Газетанинг таҳририят орқали йиллик обуначи баҳоси 55 000 сум. Нашримиз ҳар ҳафта жума кунни чиқади ва шу куннинг ўзида обуначиларга тарқатилади. Масала шундаки, газета кўп йилдан буён, асосан, таҳририят-

миз орқали обуначи қилинади ва тарқатувчиларининг томонидан эгаларига етказилади. 2016 йил обунасидан 13 000 та газета таҳририят орқали, қолгани почта-алоҳа тармоғи орқали обуначи қилинган.

Газетанинг мазмун-моҳиятига тўхталиб, шуни таъкидлашни истардимки, таҳририят йилнинг устувор вазифаларини ҳисоб-

Шу йил 15 январда газетанинг 3 (6185)-сонидан “Китоб — маънавият чашмаси. Фарзандларимизни ундан баҳраманд этайлик!” сарлавҳаси остида мурожаат эълон қилинди. Мурожаат ижросини таъминлаш мақсадида тумандаги 40 та умумий ўрта таълим мактаби ва олти та касб-ҳунар коллежи ҳамда 55 та қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғини раҳбарларига хатлар юборилди. Мурожаатда ёзилганидек, мактаблар кутубхоналари ва касб-ҳунар коллежлари ахборот-ресурс марказларини бадиий, сиёсий, оммавий китоблар билан бойитиш учун ойлиги жараёнда ҳомийлар ёрдамида қарийб 40 миллион сўмга китоблар олиб берилди. Бундан

ти?”, “Репетиторлик. Бу ҳақда ким қандай фикрда?” ва бошқа мақолаларини ҳам газетхонлар қиз-гин кутиб олди. Бу мақолалар ақсариятининг муаллифи жамоати — бош мухбирлар. Таҳририятимизда кўп йилдирки, жамоати мухбирлар фаоли-

га ўнлаб хат-хабар келадди. Шу йилнинг ўтган беш ойида 1218 та хат олдиқ. Уларнинг аксарияти газетачи саҳифаларидан жой олди.

Газета таҳририяти кўп йилдан буён Навоий, Бухоро, Самарқанд, Тошкент шаҳар олимлари би-

РАСМИЙ ГАЗЕТА ўз обуначиларини топа олмайdimи?

га олган ҳолда ўз иш дастурини ишлаб чиқади. Йил давомидаги янги вазифалар бўйича қўшимча режалар ҳам тайёрланиб, ҳар бир ҳолимга ўз вазифаси доирасида топириқлар берилади. Шунинг учун ҳам газетанинг деярли ҳар бир сонидан “Журналист суриштируви”, “Газета мавзуга қайтали”, “Газетада босилди. Нима иш қилинди?”, “Бир хат изидан”, “Хат ва шарҳ” каби рухлар остида долзарб мавзулар жой олади.

Газетада энг муҳим соҳаларга оид “Давра столи атрафида суҳбат”, “Очиқ мулоқот”, “Сизнинг фикрингиз қандай?” ва бошқа рухлар остида газетхонларни қизиқтирувчи мавзуларда суҳбатлар ўтказилиши, “Очиқ хатлар” берилиши ҳам унинг таъсирчанлигини оширмоқда.

ташқари, кутубхоналар шароити яхшиланади. Яъни қўшимча хоналар, компьютерлар ажратилиб, “Ziyo.net” тармоғига уланади. Энг муҳими, шу жараёнда болаларнинг китоб ўқишига қизиқишларини оширишга ота-оналар эътибори ошди. Синф кутубхоналари, оила кутубхоналари ташкил этишга ҳам аҳамият берилди.

Жорий йилнинг ўтган беш ойида газета саҳифаларидан жой олган “Юзакчилик юзни қизартиради”, “Огоҳ бўлган озор чекмас”, “Қизлар ҳаёси. У нега йўқлиб кетяпти?”, “Фарзандим ёки ёш қизларга очик хат”, Ажралиш. Унинг олдини олиш мумкин”, “Ваъда бажарилса қанийди”, “Қаровсиз кутубхона”, “Мутасаддилар қаёққа қарашая-

ятини оширишга алоҳида эътибор бериляпти. Шу мақсадда ҳар йили ўнлаб мавзудаги танловлар эълон қилинади. Уларда танлов ғолибларини рағбатлантириш тартиби ҳам белгиланади. Танловлар ҳар уч ойда яқунланиб, муқофотлар эгаларига тантанали топирилади. Ҳар йил мустақиллик байрами арафасида таҳририят ҳолимлари ва жамоатчи мухбирлар билан биргаликда тантанали тадбир ўтказилади. Унда туманимиз ҳокими қатнашиб, энг фаолларни ҳокимлик фахрий ёрлиғи, қимматбаҳо совғалар билан тақдирлайди, ижодкорларга тумандан амалга оширилаётган ишлар ҳақида гапириб, уларни фаолликка чорлайди.

Шунинг учун бўлса керак, ҳар кун таҳририят-

лан ҳамкорликни йўлга қўйган. Ушбу ҳамкорлик натижасида нашрда тарихий, илмий-адабий, тарбиявий мавзуларда бир-биридан ўқишга мақолалар чоп этилмоқда. Газетхонларимиз тарихчи олим Қарамон Ражабов, адабиётшунос олимлар Иброҳим Ҳаққул ва Эргаш Очилов, археолог олим Жамолддин Мирзааҳмедов, шифокор олим Завқиддин Орзиев, ҳуқуқшунос олим Холмурод Исановни яхши танишадил. Ана шу ҳамкорлик туфайли туман дошларимиз Туроннинг энг қадим маданият масканларидан бири бўлган Қизилтепанинг узқоқ ўтмишидан бугунгача даврдаги тарих билан танишиш бахтига муяссар бўлдилар.

Қизилтепа мустақиллик йилларида беқиёс ривожланди ва аҳоли турмуши

фаровонлашди, мамлакатимизнинг илгор туманлари қаторидан жой олди. Бу истиқбол ва у бераётган имкониятлар, туман аҳлининг яқдрилиги, Ватанга садоқати, филокорона меҳнати шарофатидир.

Ҳаёт эса ривожланишини янада жадаллаштиришни, мамлакат тараққиётига кўпроқ ҳисса қўишни, аҳоли турмуш фаровонлигини тобора оширишни талаб қилмоқда. Таҳририят ижодий ҳодимлари ва фаол жамоатчи мухбирларимиз аҳоли билан учрашувлар жараёнида аниқланган ҳаётимизга халақит бераётган қусурларни назардан четда қолдирмаётдилар. Йилнинг ўтган даврида жойлардан юборилган хатларимизга 142 та жавоб олинди. Уларнинг аксариятида амалий ишлар ўз ифодасини топган. Аммо хатимизга эътиборсизлик билан қараётганлар ҳам бор. Масалан, “Маҳалла” хайрия жамоат фондиданги туман бўлимаси, Ўзбекистон мусулмонлар идорасининг Навоий вилоят бўлими шулар жумласидан. Истатистик, матбуот чиқариларига эҳтиёж қиларига жамоатчилик қонун кучи билан мустаҳкамланса.

Айни вақтда туманлар газеталари таҳририятларининг ёш қобилиятли журналист кадрларига эҳтиёжи катта. Шунинг ҳисобига олиб, таҳририят билан ўзаро шартнома тузган ҳолда Ўзбекистон Миллий университети таълим журналистика факультетига ўқишга қабул қилинса. Шунингдек, республика журналистлар ижодий уюшмаси ёш журналист кадрларни тайёрлаш бўйича махсус курслар ташкил этса, мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Раҳим МАКСУДОВ,
“Қизилтепа тонги” газетаси
бош муҳаррири

ҒАРБ ДУНЁСИ: оила, фарзанд ва ахлоқ

»ШАРХ

XX асрнинг 60-йилларида Ғарб дунёсида содир бўлган маданий инқилоб эр-хотин ва болаларни оилавий вазибалар, бурч, масъулиятдан мосуво этиб, оила — кичик ошёнга бўлган ижтимоий эҳтиёжни узил-кесил йўққа чиқарди. Бу ҳолат оила институтининг емирилишига сабаб бўлмоқда. Шу боисдан Ғарб мамлакатларида оила-никоҳ масалалари тобора таназзулга учрамоқда. Жамиятнинг бу кичик бўғини — оилага инсон ҳаётининг мутлақо шахсий ўзигагина тегишли бўлган ихтиёрий иттифоқ сифатида қаралади. Шунга кўра, никоҳ бир неча хил кўринишларда ҳам тузилиши мумкин. Бунда томонларнинг бўлажак ота-она сифатидаги масъулияти эмас, балки ҳуқуқ ва мулк муносабатларининг шартномавий масаласи бирламчи аҳамият касб этади.

Эндиликда оила инсти-
тутиди никоҳдан таш-
қари яшаш тобора
ижтимоий муаммога
айланмоқда.
Америка касаллик-
ларни назорат қилиш
ва даволаш маркази ҳисобот-
ларида кўра, ёшлар бир-бири
билан никоҳ қурмай яшашни
ва ўз муносабатларини ҳуқуқий
жиҳатдан расмийлаштирмас-
ликини афзал билимоқда. Мисол
учун, АҚШда 1960 йилларда
турмуш қурмаган аёллар тах-
минан 5 фоиз болаларни дунё-
га келтирган бўлса, 1980 йил-
да у 18 фоизга, 2009 йилда 41
фоизга ўсди.

Европада ҳам никоҳсиз ту-
ғилиш миқдори сўнгги ўн йил-
ликларда муттасил ошиб бор-
моқда. 2011 йилда бундай ту-
ғилишлар ЕИнинг 27 мамла-
катига ўртача 37,3 фоизга тенг
бўлди. Исландия (64,3 фоиз),
Эстония (59,7 фоиз), Словения
(56,8 фоиз), Болгария (56
фоиз), Норвегия ва Франция
(55 фоиз), Швеция (54,2 фоиз)
бу бора етакчилик қилмоқда.
Бельгия (49 фоиз), Дания (48,6
фоиз), Буюк Британия (46,9
фоиз), Латвия (43,7 фоиз), Ни-
дерландлар Қироллиги (43,3
фоиз), Венгрия (42,2 фоиз),
Чехия (41,8 фоиз), Финляндия
(40,8 фоиз), Австрия (40,4
фоиз), Словакия (34 фоиз),
Германия (33,5 фоиз) ва Рос-
сияда (33 фоиз) никоҳсиз ту-
ғилишлар тобора ўсаяпти.

Анъанавий оила қадриятла-
рини ҳимоя қилувчи "Focus on
the Family" ташкилоти асосчи-
си, доктор Жеймс Добсон шун-
дай дейди: "Юзлаб, минглаб
тадқиқотлар ва илмий мақола-

лар таҳлили она ва ота бўлган
оилаларда, бир-бирига содиқлик
ва вазибалар тақсимланган мо-
делда болалар ўзларини яхши
ҳис қилишни намоиш этиди".
Афсуски, мавжуд муаммога
халисона баҳо бериш ўрнига
ахлоқсиз муносабатларни тар-
ғиб қилиш бўйича қатор халқ-
аро ташкилотлар зўр бериб
ишламоқда. Улардан энг қуд-
ратлиси Халқаро лесбиянкалар,
бесексублар, бисексуаллар,
трансгендерлар ва интерсексу-
аллар (ILGA) ташкилоти
бўлиб, 110 та давлатда 600 та
муассасага эга. Африка, Осиё,
Океания, Европа, Шимолий
Америка, Жанубий ва Марка-
вий Америкада ўз минтақавий
филиаллари ҳам мавжуд.

Э йўқ-бе йўқ, ILGAning
2011 йил 25 июлда БМТнинг
ЭКОСОС ташкилоти ҳузурида
маслаҳатчи мақомига эга бўл-
ган лард устига чиққан бўлди.

Шу билан бирга суррогат
оналар ҳам пайдо бўлмоқда.
АҚШнинг кўплаб штатлари,
ЖАР, Украина, Россия, Бела-
рус, Грузия ва Қозғистонда
ундан тижорат мақсадларида,
Австралия, Буюк Британия,
Дания, Исроил, Канада, Ни-
дерландлар Қироллигида ноти-
жорат мақсадларида фойдала-
нишга изн берилган.

Бу мўмай пул топиш илин-
жидаги айрим аёлларни бола
ишлаб чиқарувчи "инкубатор-
"га айлантириб қўймоқда. Улар
бирорнинг буюртмасига кўра
бола туғиб беради.

Қизик, вақти келиб сурро-
гат она ўз дилбанди билан у-
рашиб қолса, қандай ҳолатга
тушар экан? Ёки бола улғай-
гач, туққан онаси бошқа экан-

нини билса, руҳиятида қанча
мураккаб ўзгаришлар юз бер-
майдими, дейсиз? Гўдагини бир-
ва бериб юборишни муқаррар
она бағрида камол топаётган
ҳомиллага 9 ой қандай меҳр-му-
ҳаббат кўрсатади? Туғилмаган
боланинг тақдирини билан ўйна-
шиш ҳуқуқи мавжудми? Чукүр-
роқ разм солинса, фарзандни
тижорат мақсадида туғиш ва
учинчи шахсларга сотиб юбо-
риниш болалар савдосининг ай-
нан ўзига ўхшайди.

АҚШда суррогат оналик би-
лан боғлиқ "Бэби М ҳолати"
юридик қарама-қаршиликни
келтириб чиқарди. 1988 йилда
Нью-Йорк оила ишлари бўйи-
ча суди суррогат она келишил-
ган ваъдасини бузиб, болани
биологик отасига бермаслик
бўйича даъвосини кўриб чиқди.
Суд болани асраб олиш учун
буюртмачига бериш ва биоло-
гик отанинг ҳуқуқини ҳимоя
қилиб ҳал қилув қарорини чи-
қарди. Шу билан бирга сурро-
гат онага болани кўриб тури-
ши ва унинг тарбиясида ишти-
рок этишга ҳам рўхсат берди.
Шу тарихқа АҚШда туққан ва
биологик ота-оналар болага бир
хилда ғамхўрлик кўрсатиши
қонун билан маъқулланди.

1985 йилда Бутунжаҳон тиб-
биёт ассоциациясининг Брюс-
селдаги декларациясида шити-
рат мақсадларида суррогат она-
ликдан фойдаланишни тақиқ-
лаш ҳақида сўз борган эди. 1996
йил 19 ноябрда Европа Кенга-
ши Биотиббидеда инсон ҳуқуқ-
лари ҳақидаги конвенцияни
қабул қилди. Мазкур ҳужжат
биологик ва тиббиёт услуб
ҳамда процедураларидан фой-

даланиш билан боғлиқ суиис-
теъмоликдан инсонни ҳимоя
қилишга қаратилган соғлиқни
саклаш соҳасидаги илк юридик
асос ҳисобланади.

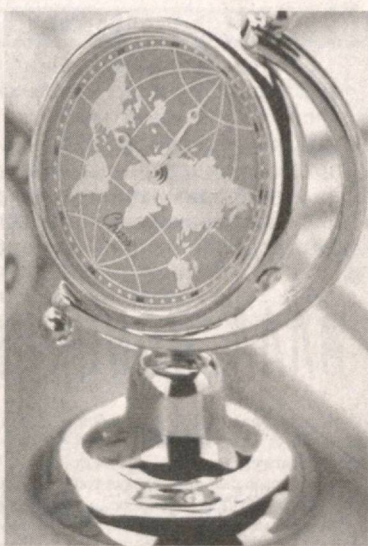
Бир сўз билан айтганда,
Ғарбда жамиятнинг муҳим
бўғини бўлган соғлом оилани
барпо этиш, уни мустақкам-
лаш, жисмонан ва маънан
етук фарзандлар вояга етқа-
шиш борасида муаммолар
етарли эканлиги аён. Аслида
эса бу масалага давлат сиёса-
ти сифатида жиддий эътибор
қаратиш, унга келажакнинг
энг муҳим омилли сифатида
қараш лозим. Биз учун муҳим
жиҳати шунки, Ўзбекистонда
оиллага муқаддас тушунча си-
фатида қаралади. Шунингдек,
юртимизда ҳар томонлама соғ-
лом ва баркамол фарзандлар-
ни тарбиялаш масаласи ҳам
кун тартибидан тушмай кел-
моқда. Бинобарин, Биринчи
Президентимиз таъкидлагани-
дек, "Инсоннинг энг соф ва
покиза туйғулари, илк ҳаётий
тушунча ва тасаввурлари, би-
ринчи ғалда, оила бағрида
сакланади. Боланинг харак-
терини, табиати ва дунёқара-
шини белгилайдиган маъна-
вий мезон ва қарашлар — ях-
шилиқ ва эзгулик, олижаноб-
лик ва меҳр-оқибат, ор-номус
ва андиша каби муқаддас ту-
шунчаларнинг пойдевори
оила шароитида қарор топи-
ши табиийдир".

Бу эса соғлом турмуш тар-
зида намоён бўлади. Дунё ҳам-
жамиятидаги аҳвол эса ҳамма-
мизга маълум...

Лазиз РАҲМАТОВ

»ЖУҒРОФИЙ САЁҲАТ

"Бир одам ишдан қайтиб келгач, чала
қолган ишларини давом эттирарди. 3-4
ёшли боласи эса савол беравериб
ишлашга қўймасди. Шунда ота ўғлининг
ёнига дунё харитасини бўлақларга
ажратиб қўйди. — Мана шунини тузиб
жимгина ўтир, — деди бармоқларини
лабига босиб. Сўнг хотиржам ишига
шўнғиб кетди. Болакай бир неча
дақиқадаёқ, — тузиб бўлдим, — дея
отасининг ёнига югуриб келди. Ота
тартибланган харитани кўрар экан,
хайратдан ёқа ушлади. — Мен уни
тузишга бир неча соат сарфлайман, сен
қандай қилиб бунини эпладдинг? — сўради
ўғлидан. — Оддий, — кўзларини
пирпиратиб жавоб берди болакай. —
Хаританинг орқа томонида одам тасвири
бор экан, мен шунини тузиб чиқдим ва
тескарисини ағдариб қўйдим. Одам тўғри
бўлса, дунё ҳам тўғри бўларкан..."

ХАРИТАЛАР ДУНЁСИГА БИР НАЗАР

География дарсларида дунё харитасини
ўрганамиз. Ешлитимда энг севган
машғулотиим харитадан давлатларни
топиш эди, чунки бу борада бирорта
синфдошим олдимга тушолмасди.
Кўриб турмасак-да, унинг қандай шаклда
эканини тасаввур қила оламиз. Ҳақиқий дунёни
ҳам харита қиёфасида кўралик.

Лекин бир кун келиб Америкага бориб дунё
харитасини кўрсангиз, тасаввурларингиздаги
харитага зидлигидан хайратда қолишингиз
шубҳасиз. Биласизми, кўпгина давлатларда
дунё хариталарини турлича тасвирлайдилар.
Баъзиларида ўз мамлакатини марказда жой-
лаштира (масалан, Хитой), баъзи мам-
лакатларда ривожланган давлатлар каттароқ,
аниқроқ қилиб чизилади. Бизда Евроосиё
материғи хаританинг марказида бўлса, Амери-
ка давлатлари харитасида улар четда жойла-
шди, Америка қитъаси асосий ўринга чиқди.
Америка ўқувчилари учун Россия, Хитой,
Ҳиндистон давлатларининг қайси томонда
жойлашганини билиш мушкул, сабаби бу
давлатлар ҳам Ғарб, ҳам Шарқ томонда
тасвирланган. Австралия ва Жанубий Африка
мамлакатлари харитада ўзларини юқорида
тасвирлайди. Уларнинг хариталари шунчаки
тескари қилиб тузилганга ўхшайди.

Илк бор харита Мисрда лой тахтачаларга
бундан 4 минг йил муқаддам чизилган. Милод-
дан аввалги 276 йилда Юнонистонда Эратос-
фен Ер сайёрасининг диаметрини аниқлашга
муваффақ бўлди. У аниқлаган ўлчовлар
ҳақиқатда жуда яқин эди. Унга замондош
бўлган олим Гиппарх дунё харитасини парал-
лел ва меридиан чизиклар билан ажратиб
чиқиб, тенг бўлақларга бўлиш тақлифи билан
чиқарди. Эрамининг иккинчи асрида яшаган
Птолемей худди шу ғоядан фойдаланиб,
хариталарда параллел ва меридиан чизиклар-
ни қўллаган. Авраам Ортелиус Антверпен

шаҳрида илк харита тўпламини нашр эттири-
ди. Замонавий картография асосчиси эса
Герардус Меркатордир. У нашр этган хариталар
тўпламининг титул варағида паҳлавон Атлас
тасвирланган эди. Шунинг учун ҳам ҳозирги
кунда хариталар тўпламини "атлас" деб
номлашади.

Дунё хариталаридан ташқари ҳар бир шаҳар
ва туман, юлдузлар харитаси, ҳатто ой ва
сайёраларнинг хариталари чизилган. Харита-
лардан фойдаланишга ҳар ким ҳаёти давомида
эҳтиёж сезади, айниқса, сайёҳлар учун улар
жуда муҳим. Италиянинг Милан шаҳрида
сайёҳлар учун шаҳарнинг "хавфли ҳудудлари"
белгиланган хариталар ишлаб чиқилган. Ўғри
ва жиноятчилардан жабр чеккан сайёҳлардан
бири "бу хариталарсиз сайёҳлар ўз хавфсизли-
гини таъминлай олмайди", — деб таъкидлаган.
Замонавий технологиялар асрида ер юзидаги
бирор ҳудудни топиш муаммо эмас. Ҳар хил
телефон, компьютер дастурлари онлайн
хариталаридан уларни осон ва тезда топа
олиш мумкин.

Хатолар ҳам баъзида муваффақиятларга
замин яратди. Бизга маълумки, Америка
қитъасининг кашф этилишига олим Тоскан-
нелининг алаштани ҳам бир сабаб. Шунинг
учун бу ҳодиса тарихга "Буюк кашфиётга
сабаб бўлган буюк хато" номи билан кўрган.
Америка қитъасида жойлашган Пуэрто-Рико
давлатининг айнан шундай ном олиши ҳам
хариташуносларнинг хатоси тўғрйлидир.
Колумб жамоаси Америкадаги бу ҳудудни Сан
Хуан деб номлайди. Аммо хариташунослар
алашиб Пуэрто-Рико ("бой порт") деб ёзиша-
ди. Шундан сўнг бу ҳудуд шу ном билан атала
бошлади. Бугунги кунда Пуэрто-Рико пой-
тахти Сан Хуан шаҳридир.

Санжар ЭШМУРОДОВ,
тайёрлади.

»МОЛИЯ МУАССАСАЛАРИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
шу йилнинг 5 октябрда қабул қилинган
"Тадбиркорлик фаолиятининг жадал
ривожланишини таъминлашга, хусусий мулкни
ҳар томонлама ҳимоя қилишга ва
ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан
яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар
тўғрисида"ги фармони тадбиркорларимизнинг
шижоатини янада ошириб, уларнинг самарали
меҳнат қилишларига имконият яратмоқда.

Мазкур фармон юр-
тимизда тадбиркор-
ликнинг жадал ри-
вожланишини таъ-
минлаш, хусусий
мулкни ҳимоя қи-
лиш ва унинг дахл-
сизлиги қафолатларининг
ҳуқуқий механизмларини янада
мустаҳкамлаш, тадбиркор-
ликни ривожлантириш йўлидаги
бюрократик тўсиқларни бар-
тарф этиш, мамлакатимизда
инвестиция ва ишбилармонлик
муҳитини яхшилаш йўлидаги
мавжуд муаммоларни ҳал
қилишнинг амалий чоралари-
ни жорий қилишга қаратилган
ни билан аҳамиятлидир.

Ўзбекистон Республикаси
Ташқи иқтисодий фаолият миллий
иқтисодик томонидан ушбу
фармонда кўзда тутилган чора-
тадбирларнинг амалга ошири-
лиши кичик бизнеснинг тезкор
ривожланиши, хусусий тадбир-
корлик фаолиятининг муваф-
фақиятли ташкил қилиниши ва
юртилиш учун янада қулай
шароитларни яратди. Натига-
да сифатли ва рақобатбардош
маҳсулот ва хизматлар ишлаб
чиқариш кенгайтирилмоқда,
уларнинг экспорти мунтазам
равишда ортиб бормоқда,
дўконлар пештахталаридаги
маҳаллий ишлаб чиқарилган

товарлар импорт товарлари-
нинг ўрнини дадиллик билан
босмоқда.

Кичик бизнес ва хусусий тал-
биркорликнинг улуси Ўзбе-
кистон Республикаси иқтисод-
ий ўсишини таъминлашнинг
муҳим ва самарали таркибий
қисми бўлганлиги сабабли уни
миллий қўллаб-қувватлаш
"Ўзмилийбанк" фаолиятида
устувор ўринни эгаллаб кел-
моқда. Кичик бизнес ва хусу-
сий тадбиркорлик лойи-
ҳаларини молиялаштириш иш-
лари банкнинг ўз маблаглари,
маҳсус жамғармалар маблагла-
ри ва жалб этилган хорижий
кредит линиялари ҳисобидан
амалга оширилади.

2016 йилнинг 1 ноябрь ҳола-
тига "Ўзмилийбанк" томони-
дан кичик бизнес ва хусусий
тадбиркорликни қўллаб-қув-
ватлашга берилган кредитлар
ҳажми 2,1 триллион сўмдан
ортиди. Шундан, тадбиркор аёл-
ларимизга ажратилган кредит-
лар ҳажми 331,4 миллиард
сўмни ташкил этиди. Ажратил-
ган кредитлар ҳисобига 9 минг
500 дан зиёд иш ўринлари таш-
кил этилишига замин яратил-
ди.

Шунингдек, банк кичик биз-
нес ва хусусий тадбиркорлик
субъектларини қўллаб-қувват-
лаш мақсадида сут, чорвачи-
лик ва қишлоқ хўжалигининг

бошқа маҳсулотларини қайта
ишловчи замонавий мини-тех-
нологияларни харид қилиш,
асаларичилик, балиқчилик,
паррандчилик, хизмат кўрса-
тиш ва сервис соҳасини, шу
жумладан, туризмни ривожлан-
тириш, шахсий томорқа ва деҳ-
қон хўжалиқларига чорвачи-
ликни ривожлантириш учун,
деҳқон ва фермер хўжалиқла-
рига, тадбиркор аёлларга,
оилавий тадбиркорларга ҳамда
коллек битирувчиларига ва
бошқа йўналишлар бўйича
лоийҳаларни молиялаштириб
келмоқда. Қуйида "Ўзмилий-
банк" томонидан санаот со-
ҳасида кредит маблаглар орқа-
ли қўллаб-қувватлаб келинаёт-
ган корхоналар фаолияти бил-
лан танишамиз:

— Корхонамиз иш бошла-
ганига ҳали кўп бўлгани йўқ,
— дейди "BAHNO TRADE
GROUP" корхонаси раҳбари
Зиёвуддин Мамажонов. — Тех-
нологик каштачилик асосида
тайёрланаётган матоларимиз
юртдошларимизга манзур
бўлмоқда. Сир эмас, бутунги
соғлом рақобат муҳити тадбир-
кордан доимий изланишни та-
лаб этади. Шу боис харидор-
лар истигидан келиб чиқиб иш
юртишти, янгилликка интилиш
зарур. Муваффақиятларимиз-
нинг асосий омилли бу — банк
хизматида унумли фойдалан-

ТАДБИРКОРЛАРНИНГ ЯҚИН ҲАМКОРИ

ганимиз, десак хато қилмаган
бўламиз. Зеро, керакли янги
ускуналарни сотиб олиш мақ-
садида Ташқи иқтисодий фа-
олият миллий банки Тошкент
вилояти бўлимига кредит сўраб
муружаат қилдик. Ушбу молия
муассасаси мутахассислари му-
рожаатимизни қисқа муддатда
қўриб чиқиб, корхонамизга
585 650 АҚШ доллари миқдо-
рда кредит ажратди. Ушбу
маблаг эвазига хориждан энг
сўнгги русумдаги технологик
ускуналарни сотиб олдик. Бу
эса сифатли маҳсулот ишлаб
чиқариш гарови бўлмоқда.
Корхонамизнинг келгусидаги
режалари ҳам катта. Хусусан,
йил охирига қадар ярим тайёр
мато маҳсулотларини экспорт-
га чиқариш ва шу орқали янги
иш ўринларини 300 тага етқа-
шиш, унинг 30 фоизига яқинини
касб-ҳунар коллежи битирув-
чилари ҳисобидан тўлдириш
эзгу мақсадларимиздан биридир.
Ҳозирда корхонамизда 50 на-
фар ишчи-хотим фойдали меҳ-
нат билан банд, шулардан 18
нафарини коллеж битирувчилари
ташқил этади.

— Бутунги кунда юртимизда
тадбиркорлик ҳаракатиға кенг
йўл очиб берилгани, ишбилар-
монларни ҳар томонлама
қўллаб-қувватланаётгани бизни
ҳам бизнесга қўл уришга унда-
ди, — дейди "Uzpolitex
Holding" МЧЖ Бош ҳисобчи-
си Нарзулла Юнусов. — Яра-
тилган қулай молиявий шаро-
ит, бизни полипропилен қоп
маҳсулотларини ишлаб чиқа-
ришни ривожлантиришимизга
сабаб бўлди. Корхонамизнинг

асосий фаолияти — мижоз-
ларни юқори сифатли, фойда-
ланишда осон бўлган, қулай
нархлардаги қоплар билан таъ-
минлаш бўлганлиги сабабли,
2015 йилда мамлакатимизда
янги турдаги полипропилен
қоп маҳсулотларини ишлаб чи-
қаришни кенг йўлга қўйиш
мақсадида, "Ўзмилийбанк"
Тошкент вилояти бўлимига
кредит сўраб муружаат қилдик.
Муружаатимиз тез орада ижо-
бий ҳал қилиниб, қисқа вақт
ичида корхонамизга 6 йил му-
ддатга Хитой Тараққий банк
кредит линияси ҳисобидан 2,76
миллион АҚШ доллари миқ-
дорда кредит ажратилди. Ушбу
ажратилган маблаг ёрдамида
қоп ишлаб чиқариш техноло-
гиялари бўйича ҳар жиҳатдан
дунё миқёсида энг юқори ўрин-
да турувчи, Австриянинг
Starlinger (Старлингер) компа-
ниясининг AD*Star (Ад*Стар)
туркумидидаги қопларни ишлаб
чиқарувчи энг янги технологик
ускуналарни харид қилдик.
Ҳозирги кунда корхонамиз то-
монидан ҳар йили кўп миқдор-
да валюта ҳисобига Россия,
Туркия, Хитой давлатларидан
олиб қилиётган қозғ қоплар-
дан ўзининг пишиқлиги, та-
шишда қулайлиги, қоп юзасида
тегишчи маълумотларни ўта
юқори сифатда ҳамда тасви-
рлари замонавий 3D кўриниш-
да жойлаштириш имкони мав-
жудлиги, ҳар қандай об-ҳаво
шароитида қадокланган маҳсу-
лот сифатини саклашнинг
юқорилиги ва бошқа кўп жи-
ҳатдан устун бўлган полипро-
пилен қоп маҳсулотлари ишлаб

чиқарилмоқда. Корхонамизда 20
киши иш билан таъминланган
бўлиб, яна 10 нафар коллеж би-
тирувчилари учун қўшимча иш
ўрни ташкил этилишини режа-
лаштирмоқдамиз.

"Uzpolitex Holding" МЧЖ
Бош ҳисобчиси Нарзулла Юну-
сов маълумот бераркан, кор-
хонада ишлаб чиқарилаётган
қути кўринишидаги AD*Star
қоп маҳсулотларининг афзал-
ликлари борасида қўшимча
тарзида шундай дейди:
— Ушбу қоплар қуруқ ара-
лашмалар: цемент, гипс ва
бошқа қурилиш материал-
ларидан ташқари, шаклар, ун
каби озиқ-овқат маҳсулот-
ларини қадоклашда ҳам юқори
самарадорликка олиб боради
ҳамда қадокланаётган маҳсулот
савдо имиджида жозибадорли-
ни оширади.

Гувоҳи бўлганимиздек, "Ўз-
милийбанк" кредитлари эвази-
га ўз ишини бошлаган ёки мав-
жуд иш жойларини кенгайтир-
ган ҳолда катта ютуқларга эри-
шаётган корхоналар жуда кўп.
Санаот соҳасидан ташқари,
Миллий банк доимий равишда

оилавий тадбиркорлик, шахсий
ва ёрдамчи хўжалик маҳсулот-
ларини етиштирувчи ишбилар-
монларни ҳам маблаг билан
таъминлаб келмоқда. Улар ора-
сида коллеж битирувчиларига
ажратилаётган кредитлар му-
ҳим аҳамиятга эга. Сабаби,
ушбу имтиёзли кредитлар
ёшларга ўз тадбиркорлик фао-
лиятларини бошлашлари,
бошлангич капитални шакли-
лантиришлари ва фаолиятини
кенгайтиришда катта имкони-
ят яратиб, уларнинг нафақат
ўзини, балки тенгдошларини
ҳам иш билан таъминлашла-
рига хизмат қилмоқда.

Кредит турлари орасида
оммабоплиги билан фарқла-
нувчи микрокредитлар ишлаб
чиқариш, қурилиш, қишлоқ
хўжалиги соҳалари ривожига
йўналтирилиб, улар бандлик
муаммосининг олдини оливи
вазифаси билан ажралиб тура-
ди. Миллий банкнинг жорий
йилнинг 1 ноябрь ҳолатига аж-
ратган микрокредитлари ту-
файли 3 600 дан ортиқ янги
иш ўринлари ташкил этилиши-
га замин яратилди.

Юқорида келтирилган рақамлар ва мисолларда ифода
этилганидек, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ва
унинг қатор бўлими, филиалларида бугунги кун талаблари
даражасида фаолият олиб боришмоқда. Айниқса, кичик
бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳаси вакиллари доимий
равишда қўллаб-қувватланаёпти. Ажратилган маблаглар
эвазига тадбиркорларимиз томонидан ташкил этилаётган
иш ўринлари халқимиз турмуш тарзининг янада яхшила-
нишига, меҳнат фаолиятининг ривожланишига молиявий қўмак
берилмоқда. Бу эса Банк ва мижоз ўртасидаги ўзаро ишонч
ва мақсадлар муштараклигини ифодалайди.

Миллий банк матбуот хизмати

►НОМОДДИЙ МЕРОС

Болалик инсон ҳаётининг энг беғубор фаслидир. Бу давр инсон ҳаётининг пойдевори ҳисобланиб, унинг мустақкам бўлишида руҳий тарбия, хусусан, халқ оғзаки ижоди — алла ва эртақларнинг ўрни катта. Бу сеҳрли олам дилбандларимизнинг дунёқарашини кенгайтириб, онги ва тафаккурини ривожлантиради. Ватанпарварлик руҳида тарбиялади.

АЛЛА НОННИНГ КУЛЧАСИ

Чақалоқ дунёга келган кундан бошлаб, она ўз меҳр-муҳаббатини жип-гаргўшасига ёқимли алла орқали етказди. Асрлар давомида сайқал топган бу оромбахш қўшиқ тобора янги-янги мазмун билан бойиб бормоқда. Бу қўшиқдаги эзгу ниятлар бола руҳиятига, қалбига она сuti билан бирга кирди.

Алла она билан бола ўртасидаги ғойибона суҳбатдир. Бу илоҳий неъмат орзу-умидлар, эзгу ниятлар билан бирга, инсон руҳий кечинмаларини ҳам ифода этган. Буюк аллома Ибн Синонинг таърифлашча: “Боланинг мижозини кучайтирмак учун икки нарсани қўламоқ керак. Биринчиси секин-секин тебратиш, иккинчиси, уни ухлатиш учун олат бўлиб қолган мусиқа ва аллалашдир”. Алла тинглаб ухлаган бола ором олади. Чунки она алла қуйлаганда бола ўзини ишончли қўлларда эканини ҳис қилиб, хотиржам тортиди.

Айниқса, қизлар тарбиясида алланинг ўрни муҳимдир. Она ўз алласи орқали қизига ширин сўзлар билан мурожаат қилиб, аста-секин тарбиялаб боради. Қизалоқларга эътибор берилган бўлса, улар кўнжорларини эркалаб алла айтиб ухлатади. Мана шу жараёнларда қизларда оналик ҳисси шаклланиб бораверади. Бундай муҳитда улайган қизлар турмушда дуч келган оғир вазиятларда ҳам ўз фарзандларини ташлаб кетишмайди.

— Фарзандимизга алла қуйлаб бериш учун санъаткор бўлиш шарт эмас, — дейди ёш санъатшунос Азиза Аҳмадоева. — Чунки аёл ҳар қандай касб эгаси бўлишидан қатъи назар, у биринчи навбатда онадир! Қай-сидир миллатга мансуб бўлишига қарамай, аёл боласига қуйлаётган қўшиғида фақатгина эркалашлар ва эзгу тилаклар мужассам бўлади. Алла мисралари, албатта, ижобий сўзлардан иборат бўлиши керак. Сўзининг қудрати жуда кучли бўлади. Алладан ҳар бир сўз бола қалбига сингиб, унинг иродасини, эътиқодини мустаҳкамлаб бораверади. Бу сирли термаларда ростўйлик, саломатлик, бахт каби яхши тиллар билан бир қаторда имон тарбияси билан боғлиқ яхши ниятлар кўпроқ бўлгани маъқул. Чунки фарзандимизга бағишлаган бу сўзлар умр йўлларига уларга ишончли ҳамроҳ бўлади. Бизга молларимиздан асрлар давомида мерос бўлиб келаётган одағларимизнинг фарзанд камолотидаги фойдалари замонавий табиёт томонидан ҳам ўз тасдиғини топмоқда. Йиллаб турган чақалоқни бағримизга олиб, елкасига секин қочиқ алласасак бола бирдан тинчланади.

Алла ноннинг қулчаси, алла-ё, алла
Алла десам ухлайди, алла-ё, алла.

Наргиза БОБОМУРОВА

►ФИКР

Йиллар ўтгани сари тилимизга янги сўзлар кириб келаверади, айрим сўзлар эса истеъмолдан чиқиб қолаверади. Шу сабабли ҳам луғатимизда ўзгаришлар бўлади. Бу — табиий. Лекин баъзан тил хазинасида шундай ҳодисалар ҳам учрайдики, улар айрим шахсларнинг зўрма-зўракилик, бошқалардан ажралиб туришни исташи эвазига юзага келади. Афсуски, бунини ўйлаб ўтирмай ўзлаштириб олувчилар ҳам топилади. Натижада, имлога ҳам, нутққа ҳам, мантиққа ҳам тўғри келмайдиган “янги” сўзлар пайдо бўлади.

— Атрофга қара, шунча ахлат, — ёнидаги дўстга гапирди зиёлима кийинган, 30—35 ёшлардаги йигит. — Бу обо-донлаштириш ташкилоти ходимларининг ўз ишига “беъ-тиборсизлиги” эмасми?

— Тўғри айтасан, — хўрсинди шериги ҳам, — одамларнинг ўзларида ҳам айб кўп. Тўғри келган жойга ахлат ташлаб кетаверди. Бундай “қимаш” керак-да. Йигитларнинг атроф-муҳит тазолигига жон қуйиб бериш керак. Лекин ҳозир биз асосий мавзуга қайтиб, улар ишлаган айрим сўзларни таҳлил қилиб кўрайлик. Биринчи йигитнинг гапидаги “беътиборсизлик” сўзида “бе” олд қўшимчаси ҳамда “сиз” орқа қўшимчаси бир хил — инкор маъносини билдиради. Ҳар икки қўшимчани бир сўзга ишлатганда эса, эътиборсиз эмас, эътиборли маъно-си чиқиб қолади. Иккинчи йигитнинг гапида ишлатилган “қимаш” ундан ҳам қизиқ. Бундай сўз ўзбек тили луғатига йўқ. Бузиб ишлатилган қўшимчалари бор сўзларни, шунингдек, маъносиз сўзларни қўлаб келтириш мумкин.

Масалан, **иложисини, бағоятда, беҳолсизлик** ва бошқалар. Энди ҳар кун кўзимиз қўриб ўтадиган айрим эълонлар, тал-биркорлик шаҳобчаларидаги эъзуларга мурожаат қилайлик. Қўл телефонлари, банк тўлов карталари кейинги ўн йилликда ҳаётимизнинг ажратмас қисмига айланиб бораверади. Эртақлардаги ижобий ўзгаришларга эътибор қилиб кўрайлик. Эртақ эътибори вояга етган болаларда алоқат, ростўйлик, меҳр-қўблат, яқинларни қадрлаш каби хислатлари яхши шаклланади. Эртақлардаги ижобий ва салбий образлар соддаликдан ёки ишлатилган жойлардаги эъзуларни ўқиймиз: “Зағрузка қилимиз”. Бу қанақа жумла бўлди? Ўсчани ёки ўзбекча? Зағрузка тўғрисида тўғри таржима қилинса, ниманидир юклаш деган маънони билдиради. Бу ерда тўлов картасига маблагни юклаш ҳақида гап кетяпти, аслида. Ҳар бир тилининг ўз қоидалари бор, балки рус тилида ушбу сўз айнан маънога тўғри

келар. Аслида, пластик карталарга пул туширамиз, дейилса, тўғрироқ бўларди. Ёки шу эълоннинг ёнидаги “загчаствар” сўзини олайлик. Бу сўз ўзга рус тилида, қўшимчаси ўзбек тилида. Бу ерга: “Телефонларга эъти-ёт қисмлар” сўзини ишлатиш мумкин. “Ксерокопия” сўзи ҳам шундай. Ўзбек тилида унинг “нуска қўчириш” деган мубо-ли бўла туриб, бошқа тилдан кирган сўзни ишлатиш шартми-кан? Яна шундай биз деярли ҳар кун кўрадиган кўча эъзуларидан бири “5 дақиқалик ФОТО”. Ахир “фото” сўзининг “сурат” деган чиройли муболиби бор-ку. Наҳотки, шунини ишлатиш мумкин эмас? Тўғри, ривожланишлар эвазига кириб келаётган сўзлар оқимини тўхтатиш мумкин эмас. Аммо иложи бори-ча, ўз тилимиз билангина сақлаш, уни софлигига келтириш алоқадор етказиш сизу бизнинг вазифамиз эканини ҳам унутмаслигимиз керак. Кўпчилигимиз оёқ кийимларини таъмирлаш устакхоналари мурожаат қилмайди. Улардаги “пойафзал таъмирлаш” сўзига эътибор берганмисиз? Ушбу сўз форс-тожик тилидан кириб келган бўлиб, уни таржи-ма қилсак қизиқ маъно ҳосил бўлади. Пой — оёқ, афзал — ортиқ. Ёки баъзан яхши маъносига келади. Ана энди ҳосил бўлган сўзни кўринг: яхши ёки ортиқ оёқларни таъмирлаш. Ҳўш, аслида бу сўз қандай ёзилиши керак? Пойафзал, яхши оёқнинг абзали — буюми деган маънони аниқлатади. Демак, бу ерда буюмини тўзатиш деган фикр ангалиниши керак.

Савод борасида сўз очилган экан, оммавий ахборот восита-ларининг ичида энг оммаболи бўлган телевидение ва унда эфир юзидан қўраётган кўрсатувлар, бадий фильмлар, рекламаларнинг таржималари, киноларни овозлаштиришда ишлатилган сўзларга тўхтасак. “Ушбу таг-ликлар ақли оналар танлови”. Қизиқ гап, тўғрими? Демак, ўша

дорогие друзья у нас есть возможность приобретения мебели в дарей в
президентам любой
рекламной продукции

реклама қилинаётган тагликдан бошқасини танлаган оналар ақл-сиз экан-да? Аслида у “Оналар-нинг ақли танлови” шаклида бўлса, тўғри эди. “Сиз менга соғлом керакми?”. Касал бўлса керакмасми? Бу реклама “Мен-га сизнинг соғлигингиз керак” тарзида таржима қилинса, мақ-садга мувофиқ бўлмасми? “Уч-бурчак” ток-шоунинг бошлов-чилари ҳам ушбу жумлани шior қилиб олибди.

2016 йил 24 октябр кунини соат 09:00 да “Маданият ва маърифат” телеканали орқали берилган “Илим-фан янгиликлари” кўрсал-тувининг айрим титрларида унинг “Илим-фан янгиликлари” шаклида ёзилганини нима дейсиз?

— Эртага менинг тутилган кун-ним, сен ҳам кел, — дугонасини таклиф қилипти дугонасининг уйида турган қиз. “Кел” феъли ўзи турган жой-га қорлов бўлади. Бу гап менимча, “Эртага менинг тутилган куним, сен ҳам бор” шаклида ишлатилса, тўғрироқ бўлмасми-ди? “Бўйинимни қайитириб ол-самчи?” (“Келин” сериалидаги Сагар сўзи. Ёки “Қўлимни қай-итириб қўйди?” (Мурод Ража-нов фильмдаги қаҳрамонининг сўзи). “Отанга қани?” Ҳамма неча марта ўқиб ўтадиган жой-лардаги эъзулар. Бу ерда “отан-га” сўзидаги битта г ҳарфи ту-шиб қолган. (Саҳиж ҳақидаги кўча рекламаси.) Булар ҳам май-ли, кейинги пайтда бадий фильмларда фақат Тошкент ше-васи ишлатилмоқда. Ҳатто, ко-рейлар, ҳиндлар ва бошқа мил-лат вакиллари ҳам “ойн” сўзини ишлатмоқда. Бундай таржималар учун бадий тил бор-ку, унда “она” шакли қабул қилинган бўлса керак. Ёки яна бир масала, суҳандорларимиз нутқида “кул-ги ёки қувонч жаранг сочмоқда” феъли пайдо бўлди. Кулги жаранглаши мумкин, лекин қувонч қандай қилиб жаранглайди? Бу ерда эса уни бир йўла “сочмоқ-да” шакли ишлатилганини қизиқ.

Ушбу мақолада ўзим яшай-диган Фарғона вилояти Бағдод туманидаги йўл эъзуларига оид муаммоларни ҳам келтириб ўттишни зарур деб билдим. Чун-ки бундай муаммолар бошқа ту-

манларда ҳам учраб туради. Энг аввало, қишлоқларимизнинг номланиши, тўғрими, йўл чет-ларидagi эъзулар ҳақида. Бағдод тумани ҳудудига янги Қўқон йўли орқали кириб келишда кат-тагина қилиб “Бағдод” сўзи ёзиб қўйилганига қарамай, шаҳарчага киришда бу сўз ўзгариб “Бо-дод” бўлиб қолган. Ёки Риштон тарафдан киришда ҳам аввал “Бағдод” ёзилгани ҳолда шаҳар-чага киришда бу сўз яна “Бо-дод”га айланган. Бу ҳам майли, айрим нўфузли ташкилот ва кор-хоналарнинг муҳрларида ҳам “Боғдод” ёзилмоқда. Уларнинг раҳбарлари ёки масъул кишилар туманининг бу маъмурий бино-си пештоқидagi “Бағдод тумани ҳокимлиги” ёзувига бир назар ташлаб олсалар яхши бўларди.

Чунки битта катта туманининг номини ҳамма ўзи хоҳлаганидек ёзиб олаверса, охири нима бўла-ди? Бу борада эътироз билди-роқчи бўлганлар атрофга ҳам бир қараб олсалар фойдалан холи бўлмасди. Ахир, “Учқўприк” сўзи айрим жойларда “Учқў-прик” ёки “Ичқўприк” деб тур-лича ёзилмайди-ку! Ёки “Бувай-да” номи аслида “Биби Убайда” номидан келиб чиққан, деа тар-мин қилинса-да, ҳамма жойда бир хил, яъни “Бувайда” ёзи-лади. Яна бир мулоҳаза, Бағдод ту-манига Қўқон тарафдан янги йўл билан кириб келаверишда “Шир-инсув” деган эъзуга кўзнингиз тушадди. Аслида бу ерда Болғоли, Иргўли ва Қўғоли қишлоқлари жойлашган. Билмайдим, бу ҳудуд-га Ширинсув сўзининг нима алоқаси бор? Тўғри, бу ерда қачонларидир турли минерал сув-лар сотилган дўкон бор эди. Аммо унинг фаолияти тўхтага-нига анча вақт бўлди. Бу ерда ушбу эъзунинг туриши келажакда қишлоқлар номини белгилашда чалқашликлар келтириб чиқари-ши аниқ.

Оқориди масалалар кимлар учундир аризмасидек туюлса-да, муаммоларни катталашмасдан туриб бартараф этган маъқул. Зеро, ав-лодларимизга тилимизни соф ҳолда етказиш сизу бизнинг ва-зифамиз.

Карима АШУРОВА

►БИЛМАГАННИ БИЛГАН ЯХШИ

— Ҳукумат порталидан фойдаланувчиларга қандай қулайлик-лар яратилган?
Ф.Норқобилов,
Қашқадарё
вилояти

— 2015 йилда Ҳукумат портали тўлиқ янгилашган бўлиб, унда фойдаланувчилар учун бир қатор қулайликлар яратилган. Жумладан:
— Ҳукумат порталининг қорақалпоқ тилидаги кўриниши ишлаб чиқилган;
— Ҳукумат порталининг мобил шоваси ишлаб чиқилган;
— имконияти чекланган шахслар учун, овоз жўрли-ги, шрифтни катталашти-риш, хира кўрувчи шахслар учун эркин кўри-нишлари ишлаб чиқилган;
— олдинги версияга қараганда қўлаб янги бўлимлар очилган ва доллар маълумотлар жойлашти-рилган.

Хулоса қилиб айтганда, мазкур портал ҳар бир фойдаланувчи учун кенг қамровли ахборот олиш имконини яратди. Ҳўсусан,
— Ҳукумат портали орқали Ўзбекистоннинг ижтимоий-сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий ҳолати тўғрисидаги маълумотлар;
— республиканинг давлат тузилishi таркиби, республикани бошқаришнинг давлат, ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий институт-лари тўғрисидаги маълумотлар;
— ташкилотларнинг фаолияти, шунингдек тузилмаси, функциялари, вазифалари, вазокатлари ва алоқалари тўғрисидаги маълумотлар;
— юридик ва jisмоний шахслар учун рухсат берувчи ҳужжатларни расмийлаштириш ёки олиш шартлари, шакллари, банккалари, тартиби ва тартиботлари тўғрисидаги маълумотлар;
— ахборот-коммуникация технологияларидан фойда-ланган ҳолда кўрсатилган-дан интерактив давлат хизматлари тўғрисидаги маълумотлар;
— ташкилотларда ва давлат ахборотлаштириш соҳасида ахборот-комму-никация технологияларининг жорий этилиши тўғрисида-ги маълумотлар;
— мамлакатдаги муҳим воқеалар тўғрисидаги маълумотлар, фотоархив, ташкилотларнинг турли тузилмаларидан ва давлат ҳокимияти оралиқларидан олинган тадбирлар ҳақида-ги маълумотларнинг қисқача мазмун ва бошқа доллар турдаги маълумот-ларни қулай олиш имкония-ти яратилган.

Саволга Адлия
вазирлиги бўлими
бошлиғи
Ж.БОЛТАБОВ
жавоб берди.

►ИНСОН МАНЗАРАЛАРИ

МЕХУР

Тоғлар буюк, тоғлар баланд, тоғлар сеҳрли! Геология илмий-тадқиқот институтида ишлаётганимга анча йиллар бўлди. Илмий ишим ўлда-жўлда. Шахсий ҳаётимдаги фожиалар таъсирида бироз одамови бўлиб қолганман. Кейинги пайтларда, негадир, шаштим ҳам суст. Ўзимни овутиш учун баъзида дунё кўрган, жаҳонгашта одамлар суҳбатида бўлгим келади.

Бир ой аввал ёндафтарим ва яна тўрт-бешта китобни сафархалтамага солдим-да, пойтахтдан йироққа — Хатирчида отландим. Энди, биродарлар, геолог халқи дарвештабиатли бўлади. Ҳар ҳолда, мен шундайман.

Хатирчида йигирма чақиримча ўтсангиз, Олтинсой кенлиги бошланади.

Олтинсой қишлоғи. Баландликдан машҳур бах-шининг ҳайкали кўриниб турибди.

Мўлжал олдим. Бир ярим соатларда қўзлаган манзил-га етиб бораман, чамамда. Аммо аввал шу атроф-даги тамаддиҳонада кўк чой ичиб, бўлса, Маҳмуд Намозовнинг қўшиқларидан эшитиб сафар гаптинини сури-нишни орзулаб бораётганимга мўъжиза рўй берди, би-родарлар, мўъжиза! Тўсатдан Маҳмуд Намозовнинг ўзи қаршимда пайдо бўлди. Ё, тавба, тушимми ё ўнгимми?! Ажабсиндим. Мундоқ синчилаб разм солсам, денг, қўлида икки китоб ва бир донга газета қўйганга бу ки-шим турибди. Яхшиям, ҳовлиқиб сўрашиб қўймапман. Қаршимда турган одам Маҳмуд Намозовга ниятда ушаркан. Ё Оллоҳ, қудратингдан, деганча бироз тики-либ турдим. Нақ ўзи-я! Ноқулай ҳолатдан чиқиш учун ўзимни четга олдим. Қўзим охишнадан ўн беш қадамча нарида, девор ёнидаги дархат тағида чап қўзи шишган, қонгалаш кучукчага тушди. Бечора

огриқнинг зўридан титраб, инграб ётарди. Бориб, унинг бошини силай бошладим. Бечора, огриқ азобидан шун-чалар инградики, у чекаётган азобни ўзимда сездим. У огриқни унутиб, думини аранг лиқиллатди. Қўзимга мунгли тикилди.

Шу пайт охишнинг ён томонидаги эшик очилди-ю, бир жувон челақ тўла ювиндини “шалоп” этиб сеппи. Ҳавога гул этиб чанг кўтарилди. “Эрталаб машина уриб кетди, — деди у бамайилхотир, сўрамасам ҳам. — Урди-ю кетди, ўшандан бери ақилдай жонивор”.

Уша бераҳим ҳайдовчини буралатиб сўқдим. “Эҳ”, деганимча ўрнимдан турдим. Пул топиб, ақл топмаган мараз. Машинани тўғри бошқарса бўларди-ку, ахир, бу бир жонивор бўлса.

Аммо қўтиб ҳам туролмасдим. Банг қишлоқлик Солим домланинг уйига боришим керак. У менга қариндош.

Шунча йўл босиб бекор келган эканман. Солим домла билан суҳбатимиз қовушмади. У менинг аҳво-лимни кўриб, қандай бойиш, одам бўлишим тўғрисида маъруза ўқиди. Тишимни тишимга босиб тингладим. Бемажол ва ланжман.

Бу кенгликларда кенг бўлишнинг имкони йўқми? Домлага қарайман. Бир пайтлар бийонийдай инсон, зиё-линамо одам эди, қариб энди насихатга ўтибди. Ё шун-дай туюлаётимми? Аммо мен ҳам бўш келмайдим. Дом-ланинг узундан-узқ маърузасини тоғлар таърифию, аф-соналарга буриб юбордим. Сангжумон, Олмаати, Агчи, Қозонбулоқ, Ургил, Оқтепа, Ногора, Қўқубулоқ... Эҳ-ҳе, бу тоғ кенгликлари тўлалигича ўрганганимдан. Дом-ла эса булар ҳақида билади. Яхшиси, бугун далаймай, кекса қариндошимдан ҳамма-ҳаммасини ёлғиз оли-шим керак. Ёзажак у-бу китобнида фойдаланар-ман. Аслида-ку, мақсадим бошқа.

2

Университетда ўқиб юганимда нуроталик бир геолог домла бу тоғдаги яширин гор тўғрисида гапириб берганди...

Эртасига Дангумтош горига йўл олишим керак. Анча вақтдан буён у билан боғлиқ маълумотларни кузатиб келаман. Унга Олтинсой орқали ўтиб борилади. Ўша оқшом қўл телефонини саҳаргача ўчириб қўйдим. Бир гап бўлар. Солим домла бошлаган ҳикояни ярим ўйчан эшитиб ўтирардим:

— Бу тоғларнинг ёши улуг, иним, улуг! Не бир полвонларнинг, чавандозларнинг қадими тегмаган дей-сан. Жанг кўрган ҳарсанглар бу, иним, жанг кўрган. Ҳаммасидан ҳам қалб жанги ёмон. Ҳу-у-у-у тепада, кўрпаларми, Қизқочган чўққиси бор. Ана шу чўққи нега бундай дейилади, билмайсан? Чунки кам ўқий-сан. Афсонани-ку, эшитмаган ҳам бўлсанг керак.

Хуллас, иним, бекнинг қизига чўпоннинг кўнгли тушибди. Қизнинг ҳам кўнгли чўпонда бўлибди. Аммо бек чўпонни менсимасдан, қизини унга бермабди. Уни топиб, ўлдириларини буюрибди. Ҳеч бир илож топ-маган чўпон билан қиз қишлоқдан қочиб кетибди. Эртасига, уларни бекнинг навкарлари қувиб етибди. Шунда улар жон сақлаш ниятида чирмашиб чўққи-нинг энг тепасига чиқа бошлабди. Навкарлар уларни камондан шафқатсиз ўққа тутибди. Ўқлар ёмирига қолган икки ошик, ўзлари чўққидан қулаб тушаётиб қушга айланиб, узоқ-узоқларга учиб кетибди. Агар бо-риб кўрсанг, чўққиди ҳозир ҳам икки қизил чизикни кўрасан. Шунча, иним...

Солим домла бироз жимиб қолди. Қарасам, пи-накка кетибди. Қария чарчабди-да. Бироқ, мен шу кеч, ухломмай чиқдим ҳисоб. Чўпон ва қизнинг тақ-диридан қунониб-қунониб, уйкум қочиб кетди. Рост, афсоналарда ҳақиқат бор. Ахир, улар ўз-ўзидан яра-либ қолмайдилар-ку. Ёки... домла айтган қизил тош қон эмас, қизил рангидagi бирор геологик элементдир.

Тавба, шу дам боғти кучук яна кўз ўнгимга келди. Унинг огриқнинг зўридан инграши қўлоғимда қайта-ланди... эҳ, бечора, ахир, у ҳам тирик жон. Қани энди уйга келса. Бир пайт қўзим илиниб экан ту-шимга кирди. “Болам, — дермиш. — Шу китоб-пиги-бининг деб умринг ўтиб кетяпти, бировга қўнғил қўйсанг-чи, ахир, мениям боғлаб бермаган. Бир кун омонатини топишмасми...”

Сесканиб уйғониб кетдим. Домланинг чой-пой ич деб, ҳай-ҳайлашга қарамай, сумкамдан икки китобни чиқариб совға қилдим-у, жўнаб кетдим. Нима бўлаётганини тушунмай, ортимдан қараб қолди, бояқиш. Бу ҳали ҳолва экан.

3

Дангумтошга Олтинсойдан ўтиб борилади. Йўлов-чи машиналардан бирига ўтирдим. Нимагадир, ярим йўлга етмай, қўнғилм гаш торти. Мусиқа қўлоғимга кирмас, машина тўхтай қолса-ю, тушсам. Шу ўйдан бўлак ҳеч нима ҳаёлимга келмасди. Шофёр авзойим-дан кайфиятимни илғадими, хил ўрмай мусиқа ово-зини пасайтириб, машинасини секинлатди. Тўхтадик.

Мана, кечаги тамаддиҳона. Икки дон қовурилган тухум буюрдим-у, столга ўтирдим. Девор тағида эса кучук йўқ. Дақиқада минг ҳаёлга бордим. Бир пайт эшик ёнида оқсабгина кўринган кучук пайдо бўлди-ю, хавотирим арди.

Бу пайт қатта йўлда машиналар физ-физ ўтар, кучук эса пойимда мўлтираб қараб турарди. Таниди-ёв, озроқ ингради. Бунини қаранг, чап қўзидаги шиш ҳам қайтиб-ди. Лекин огриқ ҳалиям қийнаётганга ўхшайди, ше-килли, қийнаётиб турибди. Ўзига озор берган жондан нафратланган, машина эгасини ўз тилида қараёт-ган бўлса керак, эҳтимол. Баъзи олимлар айтганидек, руҳлар танани тарк этгач, бошқа тирик жонга ўтиб кетар экан. Балки бу кучук ҳам аввал одам бўлган-дир?.. Нималар дейман ўзи?!

Унда кечаги афсона-чи, Солим домла айтган афсо-на! У ҳам ёлғонми? Икки ошқининг одамдан қушга айланиб, одам қиёфасидagi жаҳолатпарастлардан қочиб учиб кетгани-чи?..

Кучукчанинг бошини силай бошладим. Столовой-чи маънодор қараб қўйди. Ногоҳон телефоним жи-ринглаб қолди. Укам Василдин экан.

— Қарасан, нега тушиб бўлмади, телефонингиз кун бўйи ўчди, ўсмак амакмидан айрилиб қолдик! Тез этиб келинг... Кечқурунча чиқарилади.

Бўзимга бир нима тикилгандек ҳаво етишмай қолди. Амакмидан кўп меҳр кўрганман, бегараз ях-шиликларини эслаб хўлқам тўлди.

Эҳ, эна, энажоним-а?! Тушимга кирганингиз шун-дан экан-да. Сумкамни елкамга илдим-у, машинага қараб юрдим. Кучукча ҳам ортимдан эргашди. Унга қараб ҳам ўтирмай, машинага шартта ўтирдим. Жойи-миздан қўзгалдик. Ногоҳ орта қардим. Бечора, оёғи оқсаб-оқсаб, ортимдан чопиб келарди. Ҳайдовчинга тўхтатинг, лесамикан ёки кетаверасми? Каловлан-дим. Ўттиз-ўттиз беш метрча юргач, “Бирор ниман-гиз қилиб кетибдими”, деб секинлади у. Дегарди тўхта-ётган машинани тезлатишга буюрдим. Кучукча ҳамон ҳолсиз ва ногирон, юришга қийналиб орқамиздан умидсиз чопаетган эди.

Ўлжабой ҚАРШИБОЙ

4

БУ ҲАЗАЛ БҮСТОНИДА

Ўзбекистон Халқ шоири Эркин Воҳидов таваддуқининг 80 йиллиги олдидан

Муносиб Ворис

рақдоши, Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидовга мурожаат қилишни режалаштирдик. Мен Эркин ака билан телефон орқали боғланиб, мақсадимизни изҳор этдим. Устоз бу хайрли ишдан хурсанд бўлиб таклифимизга жон-дилидан рози бўлди. Орадан икки кун ўтгач, Эркин ака учрашув жойини белгиллади. Хурсанд бўлиб, Темура ака билан кўрсатилган манзилга ярим соат олдин етиб бордик. Устозни безовта қилмаслик учун ўзларни белгиланган дақиқагача кутиб сўнгра ижозат сўраб шинамгина ижодхоналаридан жой олдик. Самимий салом-алик, ҳолаҳволдан сўнг Эркин ака гап бошлади:

— Темурабек, Шукуржон. Ҳар бир ижодкорнинг иш тартиби бўлгани каби менинг ҳам ўзимга хос иш услубим бор. У ҳам бўлса бошлаб қўйган бир ишга нукта қўймагунимча бошқасига асло қўл урولмайман. Аммо сизлар илтимос қилган юмуш менинг болалигимни, ёшлигимни, илк ижодимни беихтиёр ёлға солувчи, асосийси, раҳматли дўстимнинг хотирани хурматли бўлганлиги учун беихтиёр вақтинча иш режамдан кечиршни ихтиёр этдим.

Биз қўлга қалам олган давр, яъни ўтган асрнинг эллитинчи йиллардаги шеърятнинг ниҳоятда сиёсийлашган ва сохталашган эди. Инсонга, табиатга бўлган муҳаббатни шеърини изҳор

аталган эди. Биз ушбу сарлавҳани китоб номига қўйдик ва тўплам мўлжалланган кунда чоп этилиб, анжуман қатнашчиларига тарқатилди. Хотира кўни Эркин ака ботобиклари туфайли кечда қатнаша олмадилар. Ўша кунлик телефон орқали боғланиб, китоб ҳақида айтганимда: “Э, яшанглр, устознинг руҳини шод этибсизлар, баракалла. Менига аталган китобни олиб қўйинг. Худо хоҳласа, ўзим сиз билан хабарлашиб, насиб этса учрашамиз”, — дея жавоб бердилар.

Минг афсус, устознинг “ўзим хабар бераман” деган ваъдаларини бошқа кимса бажо этди. Бу хабар шоир билан абадий видолашув хабари эди. Бутун умрини, ноёб истеъдодини ўзбек адабиёти хазинасини ўзининг нодир ва ноёб дурдоналари билан бойитишга бахшида этган аллома шоир бу ёруғ дунёни тарк этди.

Табиатан гоёт тавозели, қирдан узоқ бўлган бу муҳтарам инсон ниҳоятда хушмуомала, одамларга меҳрибон, хулқ-атворда олдий инсон эдилар. Мумтоз адабиётда мумтоз ижодкорлар деган атама бор. Бу борада бизлар кўпроқ ўн тўққизинчи асрга бўлган адиб ҳамда шоирлар номини қайда қилишга ўрганиб қолганмиз. Айниқса, Лутфийдан тортиб Фурқатгача бўлган шоирлар мумтоз адабиётимизнинг ёрқин вакиллари ҳисобланадилар.

Бизнинг асримизда ҳам замондошларимиз орасидан етишиб чиқиб, халқ қалбига халқ шоири ва Ўзбекистон Қаҳрамони деган улуғ унвонларга сазовор бўлган Эркин Воҳидов ҳам борлигидан ҳақни равишда фахрланамиз.

Устоз Эркин ҳар ашъорин Меҳр қонч ила битмиш,
Шул сабаб ул “Халқ шоири”
Амалган макъомга етмиш.
“Истади сайр айламоқни
Бу ғазал бўстонида”,
Не тонг ғазал гулашанидан
Жанон боғига кетмиш.

Шукур ДАДАШ,
Ўзбекистон Ёзувчилар
уюшмаси аъзоси

Маълумки, XX аср бошларида устувор йўналишни эгаллаган жадид адабиёти вакиллари халқимизни ўзини англаш, маърифатли бўлиш, эркин ва озод яшашга даъват этган эди. Уларнинг таъсирчан сўзи ва амалий фаолиятидан чўчиган Шўро давлати жадидларни қириб ташлаб, ижод аҳлини узоқ вақт қўрқув ва таҳлика остида яшашга мажбур қилди.

Истиқлолнинг толмас куйчиси

Аммо эрк ва озодлик учун курашувчиларнинг гоёси ўлмаган, овози ўчмаган эди. Ўтган асрнинг 60-йилларида адабиётда кириб келган авлод ўзбек адабиётида эрк ва озодлик мавзусининг қайта тикланиши ҳамда янгилаштиришда катта жасорат кўрсатди.

Ўзбек шеърятининг ҳам шаклан, ҳам мазмунан тубдан янгилаштиришда алоҳида рол ўйнаган бу авлоднинг олдинги сафиди Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Рауф Парфи, Омон Матжон, Маъруф Жалил сингари шоирлар борди. Булар орасида айниқса, Э.Воҳидов ижоди мавзуси, рамзий тимсолларининг ўзига хослиги ва жасоратли оҳанги билан ажралиб турди. Айнан шу йилларда қўлга қалам олган шоир ўзувчилар юраги озодлик, эрк туйғуси билан тўлиб-тошган эди. Улар озодликка чиқиш нияти армонга айланган жадид болаларининг анъаналарини давом эттиришга, янгича шаронгта янги усуллар ва рамзий образлар орқали мудраган халқни уйғотишга аҳд қилдилар. Хуриятта, эркак интиланган бу ижод аҳли ўз асарлари руҳига энг аввало, миллатнинг қадр-қимматини улуғлашни, миллий ифтихор туйғусини сингдиришни истади

ва бу мақсадни амалга оширишга далил қиришди. Натигада бу авлоднинг илк шеърлариёқ ўша пайтдаги жамиятда чуқур томир отган ёлгонга, сохталikka, баландрозовликка қарши исён сифатида жаранглади. Аммо бу исённи ошқ-ошқора баён этиш мумкин эмасди. Чунки коммунистлик мафкура заҳарли тишларини қайраб турарди. Хайриятки, шеърятда фикрнинг рамзий тимсоллар орқали ифодашга, тиконини гулга ўраб “тортиқ” қилишнинг турли усуллари ва воситалари бор. 60-йиллар ижодкорлари ана шу усул ва воситалардан унумли фойдаланиб, одамлар юрагига кириб бордилар. Зеро, “Хурият — миллатнинг қадр-қиммати, миллий ифтихор туйғуси билан туташ тушунча. Бизнинг илк шеърларимиз жамиятда чуқур томир отган ёлгонга қарши исён бўлди. Менинг ҳам ўша йилларга мансуб шеърларимнинг ҳар учтадан биттасида жамиятдаги ёлғону адовларга қарши исён туйғуси бор эди” дейди бу ҳақда Э.Воҳидов.

Оташнафас шоир Эркин Воҳидов ўзининг бутун ижоди давомида миллатнинг кўзини очиб, унга ўзгичанинг англатиш, ўз шаъни, ор-номуси, эрқу озодлиги учун курашга чорлаш йўлидан борди. У ижоднинг асосий моҳияти, пафоси шуна деб билди ва энг оғир вазиятларда ҳам бу йўлдан чекинмади. Ҳеч иккиланмасдан айтиш мумкинки, мустақиллик учун кураш мавзусини XX асрнинг 60-йилларида ўзбек шеърятига Эркин Воҳидов олиб кирди. Шўро даврида ўсиб, тарбияланиб воёга етган авлод халқ ироласи, ўзига хос тарихи, миллатнинг шаъни, қадр-қиммати, жисмоний ва маънавий куч-қудрати ифодаланган, ажодларнинг шон-шавкати улуғланган шеърларни иштиёқ билан ўқиши, ўқиганда ҳам тўғри қабул қилиши (яъни ўқиши) бироз қийин эди. Шу боис ўша пайтда Эркин Воҳидов томонидан яратилган “Ўзбегим” қасидаси одамларнинг онги-шуурига чақмоқдек урилди. Айримларни қўйдирди, баъзиларни қарақ қилиб қўйдди. Лекин бу чақмоқ жуذا кўпчиликнинг қалбидида зулматни ёритиб юборди. Бунинг сабаби “Ўзбегим” қасидаси ўз даврида миллатнинг маънавий эҳтиёжи тарзида дунёга келган ва халқнинг аини пайтдаги ўзгичанинг англаш учун янгилаштиришга ҳошиш-истагини ифодалаган эди. Қасида 60-йиллар бошларида миллатнинг биқик кўнглида бурқиб турган миллий ор-номус, миллий ифтихор туйғуси дарчасини очиб юборди. Натигада бу шеър одамларда ўзига ишонч, қатъият, миллий гурур пайдо қилди. Орадан озгина вақт ўтиб яратилган “Инсон”, “Бу қўллардир” каби қасидалари, айниқса, том маънода мустақилликка қарши нафрат уйғотувчи “Рухлар исёни” дostonи халқимизнинг ёришайётган руҳиятини ишончли кураш йўлига олиб чиқди. Шу жиҳатдан 80-йиллар ўрталарида истиқлол учун бошланган оммавий ҳаракатда ана шу шеърларнинг, улар муаллифи Эркин Воҳидовнинг катта ҳиссаси борлиги шубҳасиздир.

Шоир чинакам санъаткор сифатида халқ дardини англаш, бу дарду ташвишларни енгиллатиш учун унга ҳамқору ҳамдаст бўлиш анъанасига мустақилликка эришилгандан кейин ҳам солиқ қолди. Яъни шоир айримларга ўхшаб, бош мақсоди — Ватани озодликка эришгандан кейин ниятига етган фуқаро сингари ўзини четга олмади. Балки мустақилликни янада мустаҳкамлаш, уни асраб қолиш йўлида собитқаламлик билан ҳам ижодий, ҳам амалий фаолиятда намуна кўрсатди. Зеро, мустақилликка эришган бўлса-да, ҳали-ҳанузгача оёғимизда ўтмишдан илашиб келаётган кишилардан, онгимиздаги қуллиқ психологиясидан, маънавиятимиздаги жаҳолатдан тўла халос бўлганимиз йўқ. Шундай экан, шоирнинг таъкидлашча, чинакам виждонли инсон, миллатпарвар шахс хуриятнинг моҳиятини қўйидагича тушуниб, уни асраб-авайлаш учун курашини шарт:

Хурият — номус-ор, нафсониятдир,
Қадри билан элга мангу ниятдир.
Хуриятнинг ўзи тайёр бахт эмас,
Бахт учун энг буюк имкониятдир.
Хуриятга ишонч, саботинг керак,
Журъатинг, парвозинг, қанотинг керак.
Ватан хурияти учун ҳамиша
Фидоликка тайёр ҳаётинг керак.

Э.Воҳидов ижоди инсон қалбига бевосита йўналирилган, унинг шаъни-шавкати, ўз миллий гурури учун астойдил курашадиган инсон шахсига нисбатан меҳр билан суғорилган шеърятдир. Унинг шеърлари, дostonлари, драмалари, ҳаживити вужудидан ана шу нидо баланд оҳангда жаранглайди ва китобхон қалбига акс-садо бериб, уни мудом хушёрликка чорлаб туради.

Йўлдош СОЛИЖОНОВ,
профессор

ШИРИН ХОТИРА

Ўзбек адабиёти боғида ўзига хос гулшан яратган буюк шоир, бағри кенг ижодкор, меҳрибон устоз Эркин Воҳидов чин маънода оддий бир инсон ҳам эди. Забардаст шоир бўлса ҳам, у ўзини бошқалардан устун тутмасди.

Эркин ака ҳақиқий дўстларини, чин инсонларни юксак қадрларди. Дўстлик ҳақида бу ижодкордан бошқа ҳеч ким ўхшатиб шеър ёзмаган десам, муболаға бўлмас:

Дўст билан обод уйинг,
Гар бўлса у вайрона ҳам.
Дўст қадам қўймас эса,
Вайронадир қоюна ҳам.

Интизор ҳар уй дивовар,
Дил кушолар базмига.
Гар оёқ қўйса қабоҳат,
Ийгалай остана ҳам.

Бундай дилга яқин,
бегубор сатрлар фақат
Эркин Воҳидовга хос,
Эркин Воҳидовга мос эди.

Эркин ака билан биз бир вақтда — ёшлар нашлади фаолият кўрсатганимиз. Хусусан, ёшлар газетасига мен, “Ёшлик” журналига у киши бош муҳаррир бўлганлар. Ҳаёт алғов-далов, етишмовчиликлар тўлиб тошган, ташвишлар бошдан ошган бўлса ҳам ошқоралик туфайли матбуотда жўшқин даврлар эди. Мустабид тузум емирила бошлаган, демократиянинг эпкин шамоллари баралла эсаятган кунлар. Биз ўзимизни таний бошлаган, шонли тарихимизни ёзишга киришган, буюк алломаларимизни бекаму қўст айта олаётган дамлар эди. Шу ту-

файли ижодкорлар ҳам, матбуот ҳам баралла ҳақиқатни ёза бошлаганди. Шундай кунларнинг бирида, қишнинг аини изғирини палласида ёшлар матбуоти раҳбарларини 20 кунга Москвага малака оширишга чақириб қолди. Хабар келгандан сўнг бир-икки кун ўтгач, Эркин ака Воҳидов кўнги-роқ қилиб қолдилар.

Илиқ сўрашгач, “Бир маслаҳат бор эди”, деб қолдилар: “Москва совуқ бўлса, бундай ҳавога ҳеч қўйишмаганман, яна 20 кун-а. Бормасам нима бўларкан!”

Мен Эркин акага Москвага, малака оширишга, албатта бориш кераклигини, у ердаги шарт-шароитни (бу ёшлар институтида икки йил ўқиганим учун) ўз зиммамга олишимни ёзиш билан тушунтирдим. Ўқиб, малака ошириш баҳона қардош халқларнинг ёш истеъдодли ижодкорлари билан танишасиз, ҳам ҳаво алмаштириб дам оласиз, яхши шеърлар ёзасиз ҳам, дедим.

Айтган сўзларим, берган ваъдаларим Эркин акага маъқул бўлди, шекилли, малака оширишга борадиган бўлдилар. Москвага етиб боргач, ваъдала вафо қилиб, таниш-билишларни ишга солиб Эркин акага алоҳида хонанинг ажратилишга эришдик. Устоз шо-

ирнинг кўнгли кўтарилиб, анча хурсанд бўлдилар. Атрофи кўм-кўк арчазор билан ўралган Ёшлар институтининг меҳмонхонаси чиндан ҳам баҳаво манзилда эди. Ўқишлар қизғин бошланди кетди. Ўзаро мулоқотлар, танишувлар, шеърхонлик кечалари. Русларнинг таниқли шоирлари, ўша даврнинг яловбардор ижодкорлари Андрей Вознесенский, Роберт Рождественский, Евгений Евтушенко, Владимир Деметриев билан мулоқотлар. Ҳамма-ҳаммаси қалбимиздан жой олди, фикр доирамиз кенгайди, қўлпаб дўстлар орттирдик.

Биз тушгача ўқиймиз, сўнгра эса Москва бўйлаб саёҳатга чиқамиз. Бир-икки кун айланиб, анча-мунча тарихий жойларни қўрдик, ён-атрофдаги гўзал жойларни то-

моша ҳам қилдик. Биздан атиги бир даҳа наридаги “Тошкент” кинотеатрида кино кўриб ҳам қайтдик. Болалар матбуотининг раҳбарлари Лутфулла Кабиров, раҳматли Абдурахим Абдуллаевлар ҳазил-хузул воқеаларни айтиб, бизни зериктирмасди. Хуллас, ҳар бир кунимиз мазмунли, унутилмас воқеаларга бой ўтарди.

Бир ҳафта ўтар-ўтмас бу ернинг овқатлари жонга тегиб қолди. Кўнглимиз ўзимизнинг миллий таомларини истади. Эркин ака: “Йигитлар, бир нима ўйланглр, сиз ҳам куймасин, кабоб ҳам” дедилар.

Биз анча ўйладик, қозон бўлганида палов пиширардик. Ҳозирча қайнатма шўрва қилишга қарор қилдик. Масъулият менинг зиммамга тушди. Масаллиқни тез-

да олиб келишди. Бироқ пишириш учун костреюлка ҳам тополмадик. Охири 5 литрлик алюмин чой қайнаткичини топиб келдим. Ҳаммалари устимдан қулишди, “Қачон кўргансиз, чойгумда шўрва пиширгани”, деб.

Мен олдинлари ҳам бу ишни бемалол қилиб юргандай, ишга энг шимариб киришдим. Чойгумга бир кило қўй гўштини ва бошқа масаллиқларни солиб, электр плитига қўйдим. Плитани чойгум қайнагунча баландлатдим, кейин милтиллаб, пасаиттирдим. Икки соатларда шўрва пишди. Ҳаммаёқни шўрванинг иштаҳани очадиган ёқимли ҳиди босиб кетди.

Хонага кирсам, дастурхонни қойилмақом қилиб тайёрлашди. Ўзимизнинг патир нонлар, узу-му новотлар, майизу ёнғоқлар — барчаси муҳайё. Фақат шўрвани соладиган коста йўқ.

— Асосийси шўрва бор, қолгани топилади, — деди Эркин ака.

Шўрванинг сувини пилаларга қўйиб чиқдик. Гўштини ва пишган сабзавотларни тарелкаларга жойладик. Ҳаммининг

Умр ўтади. Ҳаёт қонуни шундай. Улуғ инсонлар ҳам бир кунмас, бир кун бу ёруғ дунёни тарк этишади. Аммо уларнинг ёрқин сиймоси, улкан ижодий ишлари, ибратли ҳаёт йўли қалбимизда мангу қолади.

Жаббор РАЗЗОКОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист

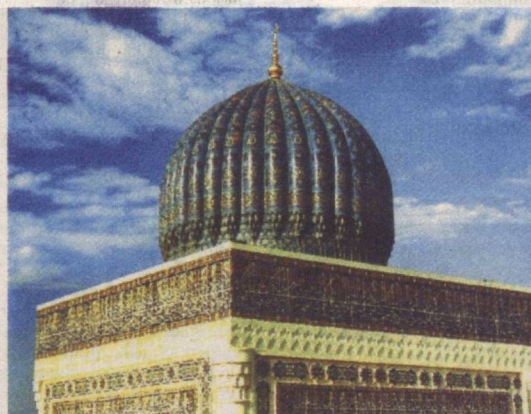
» БЕБАХО ХАЗИНА

АЖДОДЛАР МЕРОСИ —
халқ даҳосининг тимсоли

Мамлакатимиз мустақилликни қўлга киритганидан кейин юртимиз, халқимиз тарихини чуқур ўрганиш, уни илмий асосда ҳаққоний тадқиқ этиш, қадимий манбаларни асл ҳолида тиклаш, давлатчилик тарихининг илдизларини очиб бериш маданий, маънавий ҳаётимиздаги асосий масалалардан бирига айланди.

Чунки ўз озодлигини, эркини қўлга киритган халқ кўп асрлар давомида босиб ўтган тарихий йўлини аниқ билиши, буюк аждодлари меросидан тўла баҳраманд бўлиши керак эди. Бу миллатимизнинг ўзлигини англаб етиши, истибод даврида топталган гурурини тиклаши, юксалтириши, мамлакатимизнинг келажак йўлини белгилаб олиши учун хизмат қиларди.

Тарихимизни ҳаққоний ёритишда қадимий шаҳарларимиздаги ёдгорликлар, обидалар, иншоотларни қайта қуриш, таъмирлаш, асл ҳолида бўлиб қолган ишларга алоҳида эътибор берилди. Бу бежиз эмасди. Чунки бу маданий ёдгорликлар тарихимизнинг асл манбалари, жонли гувоҳлари, илмий асослари ҳисобланган. Маълумки, мамлакатимизда 7198 та тарихий ёдгорликлар рўйхатда олинган бўлиб, шундан 2357 тасини меъморий обидалар, 3843 тасини археологик ёдгорликлар, 998 тасини маҳоблати тарихий иншоотлар ташкил қилади. Бу рақамлар мамлакатимизни нафақат Шарқда, балки бутун дунёда тарихий маданий ёдгорликларга бой ўлкалардан бири сифатида намоён этади. Шулар орасида тарихий меъморий обидалар алоҳида ўрин тутади.

Юртимиз мустақилликка эришишдан олдин бу меъморий ёдгорликлар, обидаларнинг аксарияти бузилган, таъмир қилинмаган, ярим вайрон ҳолатларда эди. Биринчи навбатда, ана шундай иншоотларни, ёдгорликларни қайта қуриш, таъмирлаш, асл тарихий асосда бўлиб қолган эътибор қаратилди. Бу борада ишлар республикаимизнинг йирик тарихий шаҳарларидаги ёдгорликлардан бошланди. Самарқанддаги Регистон, Рухобод, Хожа Аҳрор Вали, Чорсу мажмуалари, Амир Темур, Бибиноним мажмуалари, Ҳазрати Хизр масжиди, Мирзо Улуғбек расадхонаси, Нодир Девонбег мадрасаси, Бухородаги Чашмаи Аюб, Боло ҳовуз, Чор

минор, Арк, Лаби ҳовуз мажмуалари, Калон минораси, Мағоки аттор, Қушбеги, Тоқи-Саррофон, Музаффархон масжидлари, Толипоч дарвозаси, Мир Араб, Мирзо Улуғбек, Қўқалдош, Абдуллахон, Тош сарой мадрасалари қайтадан, асл тарихий қиёфасида қад ростлади. Хивадаги Қўҳна Арк, Тош ҳовли, Қиба тоза боғ, Дидон қалъа, Нуруллабой мажмуалари, Ичон қалъа девори, дарвозалари, Жума масжиди, Муҳаммад Аминхон, Феруз, Ислоҳ Хўжа мадрасалари, Қўқондаги Худойёрхон ўрда-си, Жоме масжиди, Норбўтабий, Миён Ҳазрат мадрасалари, Қаршидаги Одина масжиди, қадимий кўприк, Хожаи Жарроҳ, Чор Гумбаз мажмуалари, Қиличбой, Бекмир мадрасалари тарихининг ноёб мероси — нодир ёдгорликлар осори-атиқалар, иншоотлар сифатида қайта тикланди, халқимизнинг маънавий мулкига айланди. Худди шундай улуғвор ишлар Тошкентда Ҳазрати имом, Шайх Хованд Тоҳур, Зангиота мажмуаларида, Қўқалдош мадрасасида, Термизда Султон Саодат, Қирқ қиз, Ҳаким ат-Термизий мажмуаларида, Шахрисабзда Оқсарой, Дор ут-тиловат, Гумбаз сайиддон, Дор ус-саодат мажмуаларида ҳам олиб борилди.

Юртимизда мустақиллик йилларида маданий мерос объектларини қайта қуриш, таъмирлаш ва обodonлаштириш билан биргаликда ўтмишда яшаб ўтган улуг алломалар, машҳур ижодкорлар, буюк сиймолар меросини ўрганиш, номиларини улуғлаш, хотираларини абадийлаштириш борасида ҳам улкан ишлар қилинди. Улуғ мутафаккир, математик ва алгебра фанлари асосчиси Муҳаммад Мусо ал-Хоразмий, буюк астроном, тарихда номи қайта тикланган аллома Аҳмад Фароний, табобат илмининг султони Абу Али ибн Сино, ўрта асрлар астрономия илмининг улуг намоёниси Мирзо Улуғбек, мумтоз шеърининг ўлмас даҳоси Алишер Навоий ҳайкалларининг ўрнатилиши мана шу даврда кечди. Атоқ-

ли мутақаллим Абу Мансур Мотурудий, буюк фақиҳ, “Хидоя” асари муаллифи Бурхониддин Марғиноний, улуг муҳаддис Имом ал-Бухорий, Хожатон тарихининг машҳур намоёниси Абулхалиқ Гийждувоний, нақшбандия тариқатининг асосчиси Баҳоуддин Нақшбанд, мутасаввуф аллома, улуг шоир Пахлавон Маҳмуд, халққа кўп яхшиликлар қилган, Ҳазрати Имом номи билан машҳур бўлган Шайх Қафқол Шоний мақбараларининг ва муқаддас қадимоларининг тикланиши, обод қилиниши истиқлолга эришганимиз сабабли юз берди. Тарихимизнинг ўлмас сиймолари, халқимиз ва Ватанимиз озодлиги учун курашган Жалолиддин Мангуберди, қудратли ва адолатли давлат қуратган Амир Темур, ҳам шоир, ҳам давлат арбоби сифатида танилган Заҳриддин Муҳаммад Бобур мажмуалари, ҳайкаллари, юртимиз мустақиллигининг шарофати туфайли тикланди. Мана шундай буюк мутафаккирлар, улуг сиймоларнинг халқро миқёсда таваллуд бўлиши ўқатилди. Ўзбекистон дунё тамаддунига беқиеъ ҳисса қўшган буюк даҳолар юрти эканлиги эътироф этилди.

Умуман, республикаимизда мустақиллик йилларида мингдан ортиқ тарихий ёдгорликлар қайта қурилиб, таъмирдан чиқарилди. Юртимизда амалга оширилган улуғвор ишлар халқро миқёсда ҳам тан олинди. Мамлакатимиздаги тўртта қадимий шаҳар — Самарқанд, Бухоро, Хива, Шахрисабз ЮНЕСКО ташкилоти томонидан Бутун жаҳон моддий маданият намуналарига эга бўлган тарихий шаҳарлар рўйхатига киритилди. 2007 йилда Тошкент шаҳри таълим, фан ва маданият масалалари бўйича Ислон ташкилоти — АЙСЕС-КО томонидан “Ислон маданияти пойтахти”, деб эълон қилинди. Шунингдек, Ўзбекистоннинг Биринчи Президенти ва ЮНЕСКО халқро ташкилотининг қарорларига кўра, Самарқанд шаҳрининг 2750, Шахрисабз ва Қарши шаҳарларининг 2700, Бухоро, Хива ва Термиз шаҳарларининг 2500, Тошкент ва Марғилон шаҳарларининг 2200, 2000 йиллик тўйлари дунё ҳамжамияти билан ҳамкорликда нишонланди. Буларнинг ҳаммаси истиқлол йилларида Ўзбекистоннинг тарихини бойитиш, янгилаш билан биргаликда унинг дунёвий нуфузини ошириш, халқро даражада макъени юксалтириш.

Мамлакатимизнинг Биринчи Президенти бошлаган хайрли ишлар республикамизда бутун ҳам давом этмоқда. Шахрисабз шаҳрида, Сурхондарё, Самарқанд, Хоразм, Бухоро вилоятларидаги тарихий ёдгорликларда олиб борилаётган қайта қуриш, таъмирлаш, бунёдкорлик ишлари шундан дарак беради. Шубҳасиз, тарихини ўрганиш, тарихнинг бир қисми бўлган ёдгорликлар, обидаларни қайта қуриш, таъмирлаш бундан кейин ҳам давом этади, тарихнинг келажак пойдевори сифатидаги макъени ошавери.

Тоштемир ТУРДИЕВ,
Денов туман
Маънавий тарғибот
бўлими раҳбари

Халқимизнинг асрий орзуси ушалиб, республикаимиз истиқлолга эришгач, буюк аждодларимиз яратган улкан, бебаҳо маънавий ва маданий меросни тиклашга алоҳида эътибор берилди. Собик тузум даврида ҳақсиз унутилган номларни, турли соҳаларда жаҳон тараққиётида муносиб из қолдирган тарихий шахслар номини ёруғликка чиқариш имкони пайдо бўлди.

ЙЎЛЛАРНИ
ТУТАШТИРУВЧИ
МАСКАН

Моҳир саркарда ва сиёсатчи, ишловчи, савдо-сотик, хунармандчилик, илм-фан ва маданият ҳомийси Соҳибқирон Амир Темур ўттиз беш йиллик ҳукмронлик даврида Марказий Осиё ҳудудларини ягона марказлашган давлатга айлантирди. Кавказдан Хитойгача, Сибирдан Ҳиндистонгача бўлган ҳудудни қамраб олган улкан империя барпо этиб, Турон давлатининг шон-шухратини бутун жаҳонга ёйган, миллатлар ва халқларни бирлаштирган боёқкалонимиз ўғилларининг бутун ҳам қадриқиммати баланд.

Соҳибқирон ўз таржиман ҳолида айтишича, ҳаёти мобайнида беш тамойилга қатъий эътиқод билан амал қилган. Булар — Оллоҳ, тафаккур, қилич, имон ва китоб (битик)дир. У ҳукмдорлиги даврида маданият, илм-фан, меъморчилик, тасвирий санъат, musiқа ва бошқа кўплаб соҳалар ривожига эътибор қаратди, бир сўз билан айтганда, Темурийлар даври ренессансини яратди. Ана шу тарихий ҳақиқат бу буюк шахс хотирасини абадийлаштиришга асос бўлди. 1996 йил “Амир Темур йили” деб эълон қилинди ва соҳибқироннинг 660 йиллик юбилей юртимизда кенг нишонланди.

Мустақиллик йилларида обод бўлган гушалар қаторида “Амир Темур хиббони”нинг алоҳида ўрни бор. Мазкур гуша пойтахтнинг маркази, кўрки бўлиб, ўртада буюк аждодимизнинг ҳайкали қад кўтариб турибди. Унинг мармур қиёфаси ва чўзилган қўли ҳимояси рамзидек, тинчлик ва ободлиқни таъмин этувчи куч бўлиб, яратувчанликка ундаб туради. Хиббон шуъласимон кўринишида тузилган бўлиб, соҳибқирон ҳайкалдан елғичсимон тарқалган саккизта кўча бошланади ва ҳалқа йўллар билан кесишади. Шу ердан мамлакатимизнинг барча бурчақлари ва қўшни давлатларга олиб борадиган муҳим йўллар бошланади.

Юртимизда улуг аждодимизнинг утга ҳайкали мавжуд. Тошкентдаги Соҳибқирон ҳайкали 1994 йил 31 август, мустақиллик кўни арафасида ўрнатилган бўлиб, уни таниқли ҳайкалтарош Илҳом Жабборов ясаган. Самарқанд ва Шахрисабздаги ҳайкаллар эса 1996 йилда қад ростлаган бўлиб, улар ака-ука ҳайкалтарошлар Илҳом ва

Камол Жабборовлар ижодига мансуб.

Уша йилнинг 14 мартида Темурийлар тарихи давлат музейи биносини барпо этиш тўғрисида Республика Вазирлар Маҳкамасининг қарори эълон қилинди.

...УЗУКНИНГ
ЁҚУТ КЎЗИ

Мазкур музейни барпо этиш орқали темурийлар даври илм-фан ва маданиятнинг юксак даражадаги тараққиётини ҳаққоний акс эттириш ва кенг тарғиб қилиш, чуқур инсонпарварлик руҳи билан суғурилган тарихий ютуқларимиз ва анъаналаримиз асосида ёш авлодни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш мақсад қилинган эди. Музей халқимиз ва хориждан ташриф буюрган меҳмонлар иштирокида 1996 йилнинг 18 октябрида тантанали равишда очилди. Биринчи Президентимиз И.Каримов очилиш маросимида нутқ сўзлаб, жумладан, шундай деган эди: “Бугунги зўр шодиёна билан очилаётган Темурийлар тарихи давлат музейи Соҳибқирон шахсиятига нисбатан юртимизда тарихий адолат тантана қилиниши яна бир амалий исботдир. Айтиш мумкинки, Амир Темур хиббони гузал бир узук бўлса, бу музей шу узукнинг ёқут кўзидир. Музейни зиёрат қилган ҳар бир инсон менинг бу сўзларим широна ташаббус ёки муболага эмаслигига ишонч ҳосил қилади. Бу музейда бизнинг ўтмишимиз ҳам, бугунги кунимиз ва буюк истиқболимиз ҳам бамисоли кўзгуда акс этгандек намоён бўлади”.

Ҳақиқатдан ҳам, музей билан танишган ҳар бир томошабин миллий гурур, фахрлиниш туйғуларини ҳис қилади. Мазкур даргоҳ нафақат музей сифатида, балки Амир Темур ва темурийлар даврини ўрганувчи илмий марказ сифатида халқимизнинг давлатчилик тарихини ёритиб берувчи, аждодларимизнинг бой моддий, маънавий меросини ўзда мужассамловчи ва илмий тадқиқ этиб келажак авлодга етказувчи ягона объект ҳамдир.

Музей биносини яратишда ўрта асрлар меъморчилиги қонун-қоидалари анъаналаридан фойдаланилган бўлса-да, замонамиз руҳига мос ҳолда қурилган. Бинонинг бутун айланаси бўйлаб жойлашган айвонни оқ устунлар кўта-

риб турибди. Ташқи деворига эса эзуликка ундовчи Адолат, Итоат, Зарофат, Маърифат, Диёнат, Оқибат, Марҳамат, Қадрият, Садоқат, Муваффақият, Матонат, Муруват, Шижоат ва Машварат сўзлари битилган.

Бугунги кунда музей фондида 5000 га яқин ашё сақланади. Музей экспозициясида Амир Темур шажараси, буюк сиймонинг ҳокимият тепасига келиши, ҳарбий юришлари, дипломатик муносабатлари, савдо-сотик, хунармандчилик, ободончилик, илм-фанни ривожлантириш ва машҳур темурий ҳукмдорлар ҳақида ҳикоя қилувчи экспонатлар (хариталар, қурол-аслаҳалар, қумуш ва мис тангалар, миниатюралар, ноёб кўлёмалар, қулоччилик, мисгарлик, заргарлик буюмлари, матолар ва ҳоказо.) ўрин олган. Темурийлар даврида меъморчилик санъатининг юксак ривожланганини акс эттирувчи меъморий обидалар — Оқсарой, Аҳмад Ясавий мақбараси, Бибиноним жоме масжиди, Улуғбек мадрасаси, Улуғбек расадхонаси, Гўри Амир, Тожмаҳал мақбараларининг макетлари ҳам намоёйишга қўйилган.

Мазкур даргоҳ хазинасини Франциядаги Лувр музейи томонидан тақдим этилган Соҳибқирон сиймосининг нусхалари, Эрон элчихонасидан Амир Темур ва темурийларнинг қўшни давлат ҳукмдорлари билан ёзишмалари, Ҳиндистон элчихонасидан бир нечта кўлёмаси саҳифаларидан нусхалар, Покистон, Хитой элчихоналари, Малайзия, Қозғистон, Россия, Грузия, Туркия ва бошқа давлатлар, шунингдек, юртдошларимизнинг совғалари янада бойитган. “Совғалар” кўргазмаси билан танишган томошабин бунга гувоҳ бўлади. Шунингдек, “Дастхатлар” бўлимида ўттизга яқин хорижий юқори мартабали меҳмонларнинг дастхатлари ва уларнинг таржималари берилган. Дастхатлар китобида эса юзлаб дил сўзларини ўқиш мумкин. Яқинда мамлакатимизда бўлиб ўтган президент сайлови муносабати билан ташриф буюрган меҳмонлар қатори Хитой жамоат ҳавфизлиги вазирлиги ва мазкур давлат делегацияси номидан шундай сўзлар битилган: “Амир Темур яратган тарих ва маданият дунё тарихига ўз таъсирини ўтказди. Ўзбекистон халқининг маънавий асосини яратди. Хитой ва Ўзбекистон давлатларининг дўстлиги абадий бўлишини, халқларимиз ҳаёти фаровон бўлишини тилаймиз”.

— Музей ўз экспонатлари билан хориждаги халқро кўргазмаларда иштирок этиб, ўзбек халқининг бой моддий ва маънавий меросини жаҳонга тарғиб қилиб келмоқда, — дейди мазкур музей

директори ўринбосари Сурайё Ўлжабоева. — Францияда ўтказилган “Темурийлар ренессанси”, Германиянинг Ганновер шаҳрида ўтказилган “Экспо — 2000”, Австралиянинг Сидней шаҳридаги Паурхаус музейида ўтказилган “Еркин гуллар: Марказий Осиё газламалари ва керамикаси” халқро кўргазмаларда музейнинг ноёб экспонатлари намоёйиш этилди. Жорий йилда муассасамизнинг ўзида Амир Темур тававалудининг 680 йиллиги муносабати билан “Дунё бўйлаб тарқалган темурийларга оид дурдоналар”, “Музей хазинасидаги нодир кўлёмалар”, “Истиқлол йилларида Амир Темур ва темурийлар тарихига оид нашр этилган китоблар” каби кўргазмалар ташкил этилди. Бундан ташқари, хорижий давлатлар билан ҳамкорликда кўргазмалар ташкил этиш яхши анъанга айлانган. Мисол учун Ҳиндистоннинг мамлакатимиздаги элчихонаси билан ҳамкорликда ташкил қилинган “Ноёб кўлёмалар” кўргазмасини олайлик. Унда Ҳиндистондаги машҳур Рампур Раза кутубхонасида сақланаётган қадимий кўлёмалар тўплами, шунингдек, араб, турк, форс тилларида битилган ноёб кўлёмалардан 50 га яқини намоёйиш этилди. Эрон элчихонаси билан ҳамкорликда ташкил этилган “Амир Темур ва темурийлар даври миниатюралари” номли кўргазма ҳам томошабинларда катта қизиқиш уйғотди.

2012–2016 йилларида “Темурийлар даврида илм-фан ва маданият ривожини ўрганиш ва тарғиб қилишнинг умумбашарий аҳамияти” мавзудаги фундамента лойиҳа устида ишланди. Тадқиқот давомида ушбу мавзу Ўзбекистонда ва хорижда амалга оширилган нашрлар, тарихий ёдгорликлар мисолида ўрганилди. Тадқиқот доирасида “Амир Темур ва темурийлар даврида илм-фан ва маданият ривожини ўрганиш ва тарғиб қилишнинг умумбашарий аҳамияти”, “Амир Темур ва темурийлар даври ренессанси хорижий тадқиқотларда” ва “Темурийларга оид дурдоналарнинг дунё бўйлаб тарқалиши” монографиялари нашр қилинди.

Мухтасар айтганда, истиқлол йиллари буюк сиймо — Амир Темур номини абадийлаштириш учун салмоқли ишлар амалга оширилди, асарлар, ўнлаб илмий ишлар ёзилди, уларга алоҳида мавзу сифатида ёндашиш мумкин...

Холида ФАЙЗИЕВА

Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги нодавлат-нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш Жамоат фонди томонидан давлат гранти ажратилган “Ўтмиш улуғ халқнинг келажиги ҳам буюк бўлади” номли лойиҳаси асосида chop этилмоқда.

САХИЙЛАР ПИРИ

Ҳотамдан:

— Шу чоккача ўзингдан ҳам сахийроқ кишини кўрганми-сан? — деб сўраганида шундай жавоб берди:

— Ҳа (кўрганман). Қулардан бир кун бир йигитнинг уйда меҳмон бўлдим. Унинг уйда бир неча бош қўйи бор экан. У ўша заҳотиёғ улардан бирини сўйиб, пиширди-да, олдимга олиб келди. Ундан бир парчаси менга жудаям ёқиб тушди. Уни тановул қила туриб, “Худо ҳақки, мана шу жойи жудаям мазаали экан”, дедим.

Уша меҳмон ташқарига чиқиб кетди-да, бирич-кетин (қолган) қўйларини (ҳам) сўйиб, (менга ёқиб қолган) ўша жойини пишириб олиб келар, мен эса бундан беҳабар эдим.

Отга миниб, кетиш учун ташқарига чиқганимда, ҳовлида жудаям кўп қон тўкилганлигини кўрдим.

— Бу не қон? — деб сўраганимда, у барча қўйларини сўйди, — деб айтишди.

Уни бу қилган иши учун қойдим. У эса: — Субҳоналлоҳ, сенга бир нарсаси ёқиб қолса-ю, ўша нарсаси менда бўла туриб, уни сендан қизансам, жудаям хунук иш бўлган бўларди, — деб жавоб берди.

Шундан сўнг Ҳотамдан:

— Сен бунинг аъзига (унга) нима бердинг? — деб сўради-лар.

— Уч юз бош қизил юнгли туя ва беш юз бош қўй, — деб жавоб берди.

— Унда сен ундан ҳам сахийроқ экансан-да, — деб айтишди.

Бир ҳовуч дур

— Қанақасига! — деди Ҳотам. — (Ахир) у (менга) ўнда бор бўлган барча нарсасини берди. Мен эса ўзимдаги жудаям кўп нарсадан бирозгинасини бердим, холос.

Назм:
Яримта нони бор тиланчи
Барчасини берса ўз уйдан,
Кўпроқдир у жаҳон шохининг
Берган ярим хазинасидан.

(Хондамирнинг “Мақоримул-ахлоқ” китобидан)

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Утеранный гос ордер №06-05/1176 от 22 апреля 1994 года права собственности на квартиру на имя Фурмановой Веры Михайловны считать не действительным.

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

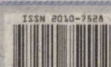
Муассис:
Ўзбекистон Журналистлари
ижодий уюшмаси

Бош муҳаррир
Ўқтам МИРЗАЕВОВ
Газета 2007 йил 3 январда Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 0080-рақам билан рўйхатга олинган.
Ҳажми 4 босма табоқ. Бичими — А-2. Баҳоси келишилган нархда
Адади: 2850 Буюртма — S-7774

Тахририятга келган хатлар доимий эътиборимизда бўлиб, улар муаллифларга қайтарилмайд.

Телефон: (0-371) 244-32-68, 244-32-88
Тел-факс: (0-371) 244-32-80
Реклама ва маркетинг бўлими: (0-371) 244-32-91
Самарқанд: (0-366) 233-62-12

Топшириш вақти — 20⁰⁰ Топширилди — 20⁰⁰

Индекс: якка
обуначилар ва
ташқиқотлар
учун — 233

Манзиллими: 100129,
Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.
Газета тахририят компьютер марказида терилди
ва оператор Нигора Ташева томонидан саҳифаланди.
Навбатчи: Муҳаммадали Мамадалиев
“O‘zbekiston” НМИУ босмахонасида chop этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.